

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до підготовки та складання
кваліфікаційного іспиту
для студентів спеціальності
281 "Публічне управління та адміністрування"
освітньої програми "Публічне управління"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2023**

УДК 351(072.034)

М54

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики.

Протокол № 11 від 22.12.2022 р.

Укладачі: Н. Л. Гавкалова

Л. Ю. Гордієнко

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до підготовки та складання кваліфікаційного іспиту для студентів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" освітньої програми "Публічне управління" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Н. Л. Гавкалова, Л. Ю. Гордієнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 80 с.

Викладено методичні рекомендації до підготовки та складання кваліфікаційного іспиту. Надано компетентності випускника, структуру комплексного кваліфікаційного завдання та зміст програми кваліфікаційного іспиту. Уміщено список рекомендованої літератури та зразок екзаменаційного білета.

Рекомендовано для студентів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" освітньої програми "Публічне управління" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 351(072.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

Кваліфікаційний іспит (КІ) за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування" на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (далі – КІ) є обов'язковим компонентом атестації здобувачів вищої освіти за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування".

Кваліфікаційний іспит є однією із форм атестації здобувачів вищої освіти (ВО), що є підсумковим контролем рівня знань, умінь та навичок, які повинні продемонструвати здобувачі для підтвердження відповідності набутих ними компетентностей нормативним вимогам.

Метою КІ є оцінювання готовності випускника закладу вищої освіти самостійно вирішувати складні завдання і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування шляхом встановлення відповідності досягнутих здобувачем вищої освіти результатів навчання вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування" галузі знань 28 "Публічне управління та адміністрування" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29 жовтня 2018 року № 1172.

Для успішного складання КІ майбутній фахівець з публічного управління та адміністрування має здобути компетентності, які формуються під час вивчення комплексу обов'язкових освітніх компонент упродовж всього нормативного терміну у закладі вищої освіти. Екзаменований повинен мати достатній рівень знань, умінь та компетентностей стосовно здатності: до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо; розробляти та керувати проектами; вдосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології; генерувати нові ідеї (креативність) у сфері публічного управління та адміністрування. Перелік компетентностей випускника відповідно до освітньо-професійної програми "Публічне управління" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти подано у табл. 1.

**Компетентності та результати навчання
за навчальною дисципліною**

Компетентності	Результати навчання	
1	2	
ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	ПРН 2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою	
СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки		
СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки	ПРН 3. Уміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою	
ЗК 8. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ПРН 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування	
ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	ПРН 10. Уміти користуватися системою електронного документообігу	
ЗК 6. Здатність працювати у команді		
ЗК 8. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми		
ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел		
ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово		
СК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів		
СК 4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ		
СК 5. Здатність використовувати систему електронного документообігу		
СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій		
СК 12. Здатність організувати систему е-документообігу в публічних установах і організаціях		
СК 5. Здатність використовувати систему електронного документообігу		ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації у межах своєї компетенції
СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій		
СК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності		
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх упроваджувати		

1	2	
СК 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології		
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності у сфері публічного управління та адміністрування		
СК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування		
СК 13. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях		
СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій		ПРН 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності
СК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності		
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх упроваджувати		
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності у сфері публічного управління та адміністрування		
СК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування		
СК 12. Здатність організувати систему е-документообігу в публічних установах і організаціях		
СК 13. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях		
СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій	ПРН 17. На основі принципів системного аналізу та комплексного підходу готувати програмні документи щодо розвитку публічного управління та адміністрування	
СК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності		
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх упроваджувати		
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування		
СК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування		
СК 12. Здатність організувати систему е-документообігу в публічних установах і організаціях		
СК 13. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях		

1. Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет з комплексного кваліфікаційного завдання містить три частини:

тестові завдання;

ситуаційне завдання;

діагностичне завдання.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у екзаменаційному білеті з комплексного кваліфікаційного завдання наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	завдання			
I. Рівень складності	30	–	2	60	• з вибором однієї або декількох правильних відповідей;• на встановлення правильної послідовності
II. Рівень складності	–	1	1 ситуаційне завдання	15	• ситуаційне завдання (розбір однієї або двох ситуацій)
III. Рівень складності	–	1	1 діагностичне завдання	25	• творчі або розрахункові завдання з ускладненим алгоритмом

Тестові завдання містять 30 тестів різного типу, серед яких альтернативні тестові завдання, тестові завдання з множинним вибором, на відтворення правильної послідовності. Загальна оцінка тестових завдань становить 60 балів.

Ситуаційне завдання містить розбір однієї або двох ситуацій за навчальними дисциплінами циклу професійної підготовки. Загальна оцінка ситуаційного завдання становить 15 балів.

Діагностичне завдання складається з проблемно-орієнтованого завдання творчого або розрахункового характеру з ускладненим алгоритмом. Загальна оцінка діагностичного завдання становить 25 балів.

Група навчальних дисциплін для формулювання питань білета з метою кваліфікаційного іспиту

1. Економіка України.
2. Менеджмент публічних установ і організацій.
3. Електронне врядування.
4. Система публічного адміністрування.
5. Адміністративний менеджмент.
6. Децентралізація як приклад демократичного управління суспільством в Європі.
7. Регіональна соціально-економічна політика.
8. Стратегічний менеджмент.

2. Зміст програми кваліфікаційного іспиту

Навчальна дисципліна "Економіка України"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Структура та основні системи економіки України

Тема 1. Методологічні основи навчальної дисципліни "Економіка України"

1.1. Мета, об'єкт, предмет та основні поняття навчальної дисципліни.

Поняття, сутність, умови виникнення та головні засади національної економіки. Предмет навчальної дисципліни "Економіка України". Мета й основні завдання навчальної дисципліни "Економіка України". Інструменти для досягнення цілей національної економіки. Регіональна економіка

як складова національної економіки країни. Основні об'єкти та суб'єкти економіки України. Ключові ознаки розвитку національної економіки в Україні.

1.2. Методологія навчальної дисципліни "Економіка України".

Визначення поняття "метод". Методологія дослідження проблем функціонування економіки України. Класифікація основних методів, які використовують у процесі управління економікою України, їхня характеристика.

1.3. Місце і роль навчальної дисципліни "Економіка України" у системі економічних та інших дисциплін.

Взаємозв'язок навчальної дисципліни "Економіка України" з іншими дисциплінами і науками. Основний внесок навчальної дисципліни "Економіка України" у розвиток економічних та інших дисциплін.

Тема 2. Наукові засади державного регулювання економіки та економічної політики

2.1. Необхідність державного регулювання економіки та економічної політики.

Сучасне розуміння сутності державного регулювання економіки та економічної політики. Основна мета державного регулювання економіки та економічної політики. Економічна політика як економічна категорія. Держава та її роль у регулюванні економіки. Обґрунтування доцільності державного втручання в економіку країни та реалізації ефективної державної економічної політики.

2.2. Сутність, об'єкти та суб'єкти державного регулювання економіки та економічної політики.

Економічна сутність об'єктів і суб'єктів державного регулювання економіки та економічної політики. Предмет, методи і завдання державного регулювання економіки та економічної політики. Основні принципи державного регулювання економіки країни. Рівні, на яких реалізується державна економічна політика. Чинники, що впливають на економічну політику держави. Сутність "глобалізаційних чинників" в економічній політиці держави та їх вплив на суспільний вибір в Україні.

2.3. Методи державного регулювання економіки та економічної політики.

Класифікація основних методів (за формою впливу, за засобами впливу), які використовують у сфері державного регулювання економіки та економічної політики. Характеристика основних методів у сфері державного регулювання економіки та економічної політики.

2.4. Сутність, цілі та основні види державної економічної політики в Україні.

Сутність та цілі державної економічної політики. Характеристика основних видів державної економічної політики в Україні: соціальної, структурно-галузевої, інвестиційної, грошово-кредитної, бюджетної, цінової, податкової, демографічної, антимонопольної, інноваційної, валютної, екологічної. Основні показники, які використовують для визначення ефективності реалізації того чи іншого виду державної економічної політики в Україні.

2.5. Складові механізми реалізації державної економічної політики.

Сутність механізму реалізації державної економічної політики в Україні та основні його складових. Інструменти реалізації державної економічної політики в країні. Пріоритети реалізації сучасної державної економічної політики в Україні.

Тема 3. Політика економічного зростання в економіці України

3.1. Сутність та основні типи економічного зростання в національній економіці країни.

Сутність та основні типи економічного зростання країни. Порівняння понять "економічне зростання" та "економічний розвиток". Чинники, які зумовлюють економічне зростання країни (чинники пропозиції і попиту, чинник економічної ефективності).

3.2. Критерії й основні показники економічного зростання країни.

Способи вимірювання економічного зростання країни. Система показників, які характеризують економічне зростання й економічний розвиток країни та її регіонів. Система показників кількісних змін економічного розвитку. Показники якісних змін економічного розвитку: індекс соціального розвитку, індекс розвитку людського потенціалу, індекс бідності та індекс рівня життя населення, комплекс індикаторів сталого розвитку. Критерії економічного зростання (спаду) країни.

3.3. Державна політика стимулювання економічного зростання: стратегії та пріоритети.

Сутність методів та інструментів державного стимулювання економічного зростання в країні. Економічні методи державного регулювання економіки для стимулювання структурних зрушень в Україні на основі використання фіскальних, монетарних, інвестиційних інструментів. Практика реалізації моделі державного стимулювання економічного розвитку країни та її регіонів у стратегічному і тактичному вимірах.

Тема 4. Регіони і регіональна політика в системі економіки України

4.1. Поняття регіону та основні його функції.

Підходи до визначення поняття "регіон". Визначення типології регіонів. Основні функції регіонів. Установи, які впливають на регіональний розвиток та регіональне управління під час виконання функцій регіонів. Чинники, що впливають на ступінь реалізації функцій.

4.2. Сутність і цілі регіональної економічної політики.

Сутність, мета та основні завдання регіональної економічної політики. Державна регіональна політика як складова регіональної економічної політики держави.

4.3. Принципи державної регіональної економічної політики в Україні.

Зміст принципів державної регіональної економічної політики та їх практична реалізація в Україні.

4.4. Складові державної регіональної економічної політики.

Сутність та зміст основних складових державної регіональної економічної політики в Україні.

4.5. Реалізація регіональної економічної політики органами влади в Україні.

Структура влади країни. Повноваження центральних органів державної виконавчої влади під час здійснення регіональної політики. Повноваження регіональних державних органів виконавчої влади. Повноваження органів місцевого самоврядування.

4.6. Складові механізму регіональної економічної політики в Україні.

Нормативно-правові основи реалізації регіональної економічної політики в Україні. Форми, методи та інструменти реалізації регіональної економічної політики. Інституційне забезпечення державної регіональної політики: стан, проблеми та перспективи.

Змістовий модуль 2. Основний інструментарій управління економікою України

Тема 5. Характеристика економічного потенціалу економіки України та особливості його використання

5.1. Поняття та склад економічного потенціалу національної економіки.

Поняття економічного потенціалу країни. Складові економічного потенціалу. Основні елементи економічного потенціалу. Види економічних ресурсів.

5.2. Національне багатство.

Поняття "національне багатство". Структура національного багатства. Характеристика складових національного багатства (фонди виробничого призначення, фонди невиробничого призначення, фонди особистого споживання). Людський потенціал у процесі виробництва та розвитку економіки держави. Основні види виробничих і невиробничих засобів. Запаси і резерви, матеріальні цінності різного призначення. Матеріальні цінності духовної культури. Характеристика природних багатств. Цільова та ресурсна ефективність використання економічного потенціалу.

5.3. Природно-ресурсний потенціал країни.

Характеристика окремих складових природно-ресурсного потенціалу України (мінеральні, земельні, водні, лісові, рекреаційні ресурси). Природні ресурси як економічний чинник. Особливості оцінювання окремих видів природних ресурсів. Рівень забезпеченості України природними ресурсами та їхнє економічне оцінювання. Вплив природних ресурсів на економічний розвиток.

5.4. Демографічний та трудовий потенціал.

Роль населення у розвитку економіки та його динаміка (національна категорія населення). Характеристика демографічного потенціалу України. Міграція населення та її види. Аналіз міграційних процесів в Україні. Економічний потенціал населення. Розвиток людського потенціалу національної економіки та його інноваційність. Індекс людського розвитку. Національний ринок праці. Сумарні показники руху населення. Система показників оцінювання якості трудового потенціалу. Людський потенціал у контексті оцінювання можливостей економічного зростання України.

5.5. Виробничий і науково-технічний потенціал.

Сутність поняття "виробничий" та "науково-технічний потенціал". Характеристика виробничого потенціалу України та виробнича інфраструктура. Промисловість як провідна галузь національної економіки. Характеристика регіональних комплексів. Вплив науково-технічного прогресу на національну економіку. Науково-технічна забезпеченість України. Основні чинники зниження рівня науково-технічного потенціалу.

5.6. Інформаційний потенціал.

Сутність понять "інформаційний потенціал", "національний інформаційний ресурс" та "національний інформаційний простір". Характеристика основних видів інформації. Наявні інформаційні технології та правове регулювання їх використання.

5.7. Зовнішньоекономічний потенціал.

Поняття "зовнішні зв'язки". Форми зовнішніх зв'язків та основи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Вплив міжнародного поділу праці на розвиток продуктивних сил. Сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків України. Характеристика експортного потенціалу країни. Аналіз чинників, що стримують зростання експорту.

5.8. Екологічний потенціал.

Характеристика екологічної ситуації в країні. Чинники, що негативно впливають на навколишнє середовище та екологію. Екологічна політики як складова регіональної політики. Завдання екологічної політики.

5.9. Продуктивність національного капіталу.

Поняття "національний капітал". Оцінювання продуктивності національного капіталу. Ефективність національного капіталу та її головні параметри. Необхідні умови досягнення високого національно-соціального ефекту.

5.10. Ефективність національної економіки.

Ознаки виробничого функціонування праці та капіталу країни. Система показників продуктивного використання задіяного капіталу і робочого часу. Складові вартісної структури створеної одиниці продукту. Кількісні та якісні показники ефективності економічного потенціалу.

Тема 6. Господарський комплекс національної економіки і його структура

6.1. Господарський комплекс національної економіки: основи формування та особливості структури.

Сутність понять "галузь економіки", "галузева структура господарства" та "галузева структура промисловості". Складові виробничої сфери. Складові невиробничої сфери. Класифікація галузей промисловості. Поняття та ознаки галузі спеціалізації. Ознаки міжгалузевих комплексів. Поняття та класифікація інфраструктури. Характерні риси галузевої структури економіки.

6.2. Металургійний комплекс та особливості його розвитку в Україні.

Поняття "металургійний комплекс". Роль металургійного комплексу в територіальному поділу праці. Структура металургійного комплексу України. Чинники економічного положення вітчизняної металургії. Сировинна база для розвитку металургії. Райони розміщення підприємств металургії. Основні напрями його подальшого розвитку.

6.3. Агропромисловий комплекс національної економіки України.

Поняття агропромислового комплексу та його структура. Основні галузі агропромислового комплексу національної економіки України. Особливості розміщення сфер агропромислового комплексу.

6.4. Транспортний комплекс та особливості його функціонування і розвитку в Україні.

Поняття транспортного комплексу як складової міжгалузевого господарського комплексу національної економіки України. Аналіз розміщення видів транспорту по території України.

6.5. Паливно-енергетичний комплекс національної економіки України.

Паливно-енергетичний комплекс України як складна міжгалузєва система. Поняття та напрями паливної промисловості. Поняття та складові електроенергетики.

6.6. Соціальний комплекс національної економіки України та його інфраструктура.

Сутність та інфраструктура соціального комплексу національної економіки України. Основні галузі соціального комплексу країни. Проблеми і перспективи розвитку соціального комплексу національної економіки України.

Тема 7. Прогнозування та програмування національної економіки

7.1. Сутність, функції та принципи соціально-економічного прогнозування.

Сутність понять: "прогноз", "програма" та "економічне прогнозування". Форми передбачення. Основні етапи формування прогнозів. Види прогнозів та способи прогнозування. Форми поєднання прогнозу і плану (програми). Функції та принципи соціально-економічного прогнозування. Методи соціально-економічного прогнозування.

7.2. Прогнозування економічного і соціального розвитку національної економіки. Аналіз економічних, соціальних та науково-технічних процесів і тенденцій національної економіки. Прогнозування економічного і соціального розвитку. Сутність комплексних економетричних моделей розвитку національної економіки. Характеристика макроекономічних моделей прогнозування економіки України.

7.3. Макроекономічне планування.

Сутність понять "план", "планування" та "макроекономічне планування". Макроекономічне планування як засіб формування макропропорцій та забезпечення динамічного розвитку економіки. Принципи макроеконо-

мічного планування. Основні види показників макроекономічних планів. Основні методи планово-економічних розрахунків у макроекономічному плануванні.

7.4. Державне програмування розвитку національної економіки.

Поняття програмування як форми поєднання прогнозу та плану. Класифікація програм за різними ознаками. Порядок розроблення проєкту програми. Програмування економічного і соціального розвитку національної економіки.

Тема 8. Національна економіка в глобальному вимірі

8.1. Сутність та види зовнішньоекономічної діяльності.

Сутність понять "зовнішньоекономічні зв'язки" та "зовнішньоекономічна діяльність". Види зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів міжнародної взаємодії. Аналіз конкурентних переваг національної економіки. Місце України в системі міжнародної торгівлі. Платіжний баланс національної економіки. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності країни. Проблеми лібералізації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та залучення іноземних інвестицій в Україну.

8.2. Інтеграція України до світового господарства.

Поняття міжнародної інтеграції. Структура інтеграційного процесу. Інституційні основи і форми економічної та політичної інтеграцій. Сутність та особливості міжнародної економічної інтеграції. Стадії (типи) міжнародної економічної інтеграції. Чинники розвитку процесів міжнародної економічної інтеграції. Особливості сучасних процесів міжнародної економічної інтеграції. Інтеграція національних економічних комплексів. Тенденції розвитку світових інтеграційних процесів та їх вплив на формування національних ринків товарів, послуг, капіталу.

8.3. Сутність процесу регіоналізації та його взаємодія з глобалізацією світового економічного розвитку.

Глобалізація як новий етап інтернаціоналізації світового господарства. Міжнародні економічні організації та їх роль у вирішенні проблем національних економік. Поняття транснаціоналізації. Міжнародна діяльність транснаціональних компаній (ТНК). Оптимізація управління процесами транснаціоналізації в Україні. Взаємозв'язок між процесами транснаціоналізації, регіоналізації та глобалізації. Особливості і напрями залучення України до регіональних об'єднань. Транскордонне співробітництво за участю регіонів України.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Економіка України"

Основна

1. Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. – Суми : Університетська книга, 2021. – 316 с.
2. Дмитрієв І. А. Регіональна економіка : навч. посіб. / І. А. Дмитрієв, І. Ю. Шевченко – Харків : ФОП "Бровін О. В.", 2018. – 284 с.
3. Національна економіка : навч. посіб. / В. І. Мельникова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 248 с.
4. Національна економіка : навч. посіб. / під ред. О. Носової. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 519 с.

Додаткова

5. Економіка: теорія і практика : підручник / З. І. Галушка, Г. М. Поченчук. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т., 2020. – 232 с.
6. Економічна безпека та конкурентоспроможність регіонів України : монографія / З. С. Варналій, Р. Р. Білик. – Чернівці : Технодрук. 2018. – 454 с.

Інформаційні ресурси

7. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.ra-da.gov.ua/laws/ma-in/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
8. Нормативні акти України. – Режим доступу : <http://www.nau.ua>.
9. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
12. Посилання на навчальну дисципліну "Економіка України" на сайті ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=7387>.

Навчальна дисципліна "Менеджмент публічних установ і організацій"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади менеджменту публічних установ і організацій

Тема 1. Методологічні основи менеджменту організацій

- 1.1. *Сутність менеджменту.*
- 1.2. *Зміст поняття "менеджмент".*
- 1.3. *Управління та менеджмент.*
- 1.4. *Цілі і завдання менеджменту.*
- 1.5. *Еволюція менеджменту.*
- 1.6. *Основні школи та концепції менеджменту.*
- 1.7. *Сучасна система поглядів на менеджмент.*

Тема 2. Публічні установи й організації: види, характеристика, середовище

- 2.1. *Загальна характеристика публічних установ і організацій.*
- 2.2. *Види публічних установ і організацій.*
- 2.3. *Місце публічних установ і організацій у системі публічного управління.*
- 2.4. *Особливості та характерні риси публічних установ і організацій як об'єкта управління.*
- 2.5. *Моделі організацій як об'єктів менеджменту.*
- 2.6. *Поняття "середовище організації".*
- 2.7. *Внутрішнє середовище публічної установи й організації.*
- 2.8. *Зовнішнє становище публічної установи й організації.*

Тема 3. Сутність та особливості менеджменту публічних установ і організацій

- 3.1. *Місце менеджменту публічних установ і організацій у системі наук про менеджмент.*
- 3.2. *Сутність, мета та завдання менеджменту публічних установ і організацій.*
- 3.3. *Компоненти менеджменту публічних установ і організацій.*

3.4. Методи дослідження, застосовувані в науці про менеджмент публічних установ і організацій.

Змістовий модуль 2. Цілі, функції, процеси, структури, стратегії у публічних установах і організаціях

Тема 4. Цілі і функції менеджменту публічних установ і організацій

4.1. Місія організації.

4.2. Цілі публічних установ і організацій та їх класифікація.

4.3. Управління за цілями (результатами).

4.4. Функції менеджменту.

4.5. Класифікація функцій менеджменту в публічних установах і організаціях.

4.6. Функціональний аналіз діяльності публічних установ і організацій.

Тема 5. Управлінський процес у публічних установах і організаціях

5.1. Сутність та особливості управлінського процесу у публічних установах і організаціях.

5.2. Зміст процесів та систем публічних установ і організацій.

5.3. Маркетинговий процес у публічних установах і організаціях.

5.4. Операційний процес у публічних установах і організаціях.

5.5. Інноваційний процес у публічних установах і організаціях.

5.6. Антикризовий процес у публічних установах і організаціях.

Тема 6. Структура управління в публічних установах і організаціях

6.1. Поняття структури публічної установи й організації.

6.2. Типи структур публічних установ і організацій, вимоги до їх побудови.

6.3. Підходи та методи до побудови структури управління публічної установи й організації.

6.4. Система організаційних повноважень у публічних установах і організаціях.

Тема 7. Стратегічний менеджмент у публічних установах і організаціях

7.1. Поняття стратегії.

7.2. Концепція стратегічного управління.

7.3. Сутність та специфіка стратегічного менеджменту в публічних установах і організаціях.

7.4. Система стратегій публічних установ і організацій.

7.5. Сутність стратегічного планування та його місце в системі планів публічних установ і організацій.

7.6. Планування реалізації стратегій публічних установ і організацій.

7.7. Стратегічні зміни в публічних установах і організаціях.

7.8. Стратегічний контроль та контролінг у системі стратегічного менеджменту публічних установ і організацій.

Змістовий модуль 3. Технології та управлінський інструментарій менеджменту публічних установ і організацій

Тема 8. Поняття управлінської технології

8.1. Визначення поняття "технологія", "технологія процесів виробництва", "технологія управління".

8.2. Складові будь-якої технології. Складові виробничої технології. Складові управлінської технології.

8.3. Характеристика суб'єкта та предмета праці стосовно технології управління.

8.4. Види цілей стосовно технології управління.

8.5. Види засобів праці стосовно технології управління.

8.6. Класифікація методів праці управлінської технології.

8.7. Поняття наряду розроблення технології управління. Класифікація напрямів розроблення технології управління.

8.8. Поняття управлінської операції та процедури. Види управлінських процедур. Види управлінських операцій.

8.9. Системи технологій публічного управління.

Тема 9. Управлінський інструментарій публічних установ і організацій

9.1. Сутність управлінського інструментарію: методи управління та реалізації управлінських функцій.

9.2. *Поняття системи методів управління.*

9.3. *Економічні методи управління та особливості їх застосування у публічних установах і організаціях.*

9.4. *Організаційно-розпорядчі методи управління та особливості їх застосування у публічних установах і організаціях.*

9.5. *Соціально-психологічні методи управління та особливості їх застосування у публічних установах і організаціях.*

9.6. *Управлінські інструменти планування розвитку об'єктів публічного управління.*

9.7. *Управлінські інструменти організації управління об'єктами, що знаходяться в зоні впливу публічних установ і організацій.*

9.8. *Контроль як функція й інструмент управління.*

9.9. *Управлінські інструменти, які застосовують під час реалізації функції мотивації стосовно об'єктів публічного управління.*

Тема 10. Технології розроблення, прийняття та реалізації управлінських рішень у публічних установах і організаціях

10.1. *Сутність та особливості управлінських рішень у публічних установах і організаціях.*

10.2. *Технологічні етапи розроблення, прийняття та реалізації управлінських рішень у державних установах і організаціях.*

10.3. *Технологія системного аналізу щодо прийняття та реалізації управлінських рішень у державних установах і організаціях.*

10.4. *Технологія розроблення, прийняття та реалізації інноваційних рішень у публічних установах і організаціях.*

Тема 11. Інформаційні та комунікаційні технології у системі менеджменту публічних установ і організацій

11.1. *Інформація, її властивості та роль у менеджменті публічних установ і організацій. Визначення інформації відповідно до статті 1 Закону України "Про інформацію".*

11.2. *Інформація як предмет праці управлінця. Основні аспекти дослідження інформації та їх зміст.*

11.3. *Співвідношення "інформація – дані".*

11.4. *Основні галузі інформації у сфері публічного управління. Основні види інформації згідно зі статтею 18 Закону України "Про інформацію".*

- 11.5. *Поняття про основні процедури інформаційного процесу.*
- 11.6. *Поняття інформаційної системи.*
- 11.7. *Джерела інформації системи менеджменту публічних установ і організацій.*
- 11.8. *Методи збирання та оброблення інформації.*
- 11.9. *Методи вивчення потреб користувачів інформаційних систем публічних установ і організацій.*
- 11.10. *Комунікації та комунікаційний процес публічних установ і організацій.*
- 11.11. *Управління інформаційними системами та підвищення ефективності комунікаційного процесу публічних установ і організацій.*
- 11.12. *Інформаційна система як основа забезпечення управлінських рішень.*

Змістовий модуль 4. Особливості менеджменту окремих сфер управління у публічних установах і організаціях

Тема 12. Управління персоналом у публічних установах і організаціях

- 12.1. *Сутність менеджменту персоналу в публічних установах і організаціях.*
- 12.2. *Кадрова політика в публічних установах і організаціях.*
- 12.3. *Формування персоналу в публічних установах і організаціях.*
- 12.4. *Оцінювання персоналу в публічних установах і організаціях.*
- 12.5. *Навчання персоналу публічних установ і організацій.*
- 12.6. *Організація роботи з персоналом у публічних установах і організаціях.*
- 12.7. *Основи лідерства.*

Тема 13. Менеджмент зв'язків з громадськістю у публічних установах і організаціях

- 13.1. *Сутність та специфіка функції зв'язків з громадськістю у публічних установах і організаціях.*
- 13.2. *Завдання та функції зв'язків з громадськістю у системі менеджменту публічних установ і організацій.*
- 13.3. *Правила професійної поведінки публічних службовців.*

13.4. Реалізація функцій зв'язків з громадськістю у системі менеджменту публічних установах і організаціях.

13.5. Організація служб зв'язків з громадськістю у системі менеджменту публічних установах і організаціях.

13.6. Відносини з громадськістю на міжнародному рівні.

Тема 14. Управління змінами в публічних установах і організаціях

14.1. Поняття "зміни". Види змін.

14.2. Характеристика основних змін зовнішнього середовища організацій.

14.3. Види змін всередині організації.

14.4. Природа організаційної зміни. Причини організаційних змін.

14.5. Характеристика основних елементів процесу управління організаційними змінами.

14.6. Поняття опору управлінським змінам. Чинники, які викликають опір персоналу впровадженню організаційних змін.

14.7. Класифікація видів опору персоналу.

14.8. Бар'єри, що виникають у процесі здійснення організаційних змін.

Тема 15. Ефективність менеджменту публічних установ і організацій

15.1. Поняття ефективності.

15.2. Види ефективності.

15.3. Критерії ефективності функціонування публічних установ і організацій.

15.4. Методи оцінювання ефективності функціонування публічних установ і організацій.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Менеджмент публічних установ і організацій"

Основна

1. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст] : навчальний посібник / Ю. Є. Вороніна. – Мелітополь : ТОВ "Колор Принт", 2020. – 204 с.

2. Менеджмент державних установ і організацій : повний конспект лекцій для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" ступеня освіти "бакалавр" / уклад. А. П. Грінько, О. П. Ткаченко. – Харків : ХДУХТ, 2019. – 189 с.

3. Про адміністративні послуги : Закон України № 5203-VI від 6 грудня 2012 року (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 399-VII від 04.07.2013 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 409.

Додаткова

4. Бутко М. Менеджмент для місцевих органів публічної влади : підручник / М. Бутко, М. Дитковська. – Київ : ЦНЛ, 2019. – 412.

5. Зінгаєва Н. Є. Менеджмент публічних установ та організацій : робочий зошит для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня "Бакалавр" спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" денної форми навчання / Н. Є. Зінгаєва. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 62 с.

6. Іщенко М. І. Механізми та технології публічного управління й адміністрування у сфері партнерства місцевої влади з бізнес-структурами / М. І. Іщенко, Є. В. Міщук, А. С. Костенко // Держава та регіони. – 2019. – № 3 (67). – С. 159–164.

7. Кадрове забезпечення органів місцевої влади у сфері надання публічних послуг : навч. посіб. / авт. кол. : за заг. ред. О. І. Васильєвої, Н. В. Васильєвої, О. С. Ігнатенка. – Київ : НАДУ, 2018. – 284 с.

8. Організація надання публічних послуг на місцевому рівні : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Васильєвої, Н. В. Васильєвої, О. С. Ігнатенка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Київ : НАДУ, 2018. – 400 с.

9. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Харків : Право, 2018. – 172 с.

10. Публічне управління та адміністрування у забезпеченні регіонального розвитку населення : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Т. А. Власенко [та ін.] ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 375 с.

11. Управління змінами в публічній сфері : навч.-метод. посіб. / [С. К. Хаджирадєва, С. А. Романюк, В. А. Грабовський та ін.]. – Київ : НАДУ, 2018. – 192 с.

12. Управління людськими ресурсами : методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня / уклад. В. В. Самойленко, Т. Є. Сігаєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 49 с.

13. Gordiienko L. Conceptual Provisions Of Management Of Transformational Projects / L. Gordiienko, M. Gruzd, V. Sobolev // Public Policy and Administration. – Vilnius : Mykolas Romeris University, 2019. – Vol. 18. – No 2. – P. 327–345.

14. Public Administration and Management: modern scientific discussions : Collective monograph. – Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2020. – 300 p.

Інформаційні ресурси

15. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Koncrpciya_reform_pabl_admin_2.

16. Нормативні акти України. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5351>; <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5615>.

Навчальна дисципліна "Електронне врядування"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Засади та концепція електронного уряду

Тема 1. Приклади та цілі електронного уряду

Електронне врядування: поняття, сутність, актуальність, та мотивація запровадження та функціонування. Поняття, принципи та інформаційно-технологічні аспекти електронного врядування. Основні принципи і методи роботи е-урядування. Складові електронного уряду: інформаційні системи "Звернення громадян", "Засідання", "Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою", "Картка", "Електронне міністерство", "Діти", "Медична картка" тощо.

Змістовий модуль 2. Практика та технологія упровадження електронного врядування

Тема 2. Вимоги, підходи та організаційно-технічні концепції упровадження електронного уряду

Методологія проєктування, запровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи "Електронний уряд".

Тема 3. Системно-технічні базові служби електронного врядування

Архітектурні моделі електронного уряду: інтеграція і взаємодія складових електронного державного управління. Моделі опису архітектури електронного уряду. Проблеми цифрової нерівності в контексті побудови е-уряду. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

Тема 4. Проєктний менеджмент

Проєкти у публічному адмініструванні: проєкти історичні та сучасні; різниця між "нормальною/функціональною" і "проєктною" діяльністю. Програми, проєкти і завдання як об'єкти управління. Управлінські проблеми. Проєкт як один із засобів рішення проблем. Організація і управління проєктом за технологією *е-уряд*: підготовка до початку здійснення проєкту; рішення про початок проєкту; керівництво проєктом і методи проєктної діяльності; втілення результатів проєкту (кінець проєкту).

Тема 5. Управління процесами діяльності

Процесний підхід до публічного адміністрування та електронного врядування. Управління системами і процесами: традиційний і сучасний підходи. Визначення процесів, необхідних для системи публічного адміністрування і електронного врядування, та їхнє застосування на всіх рівнях у публічної організації. Визначення послідовності та взаємодії процесів та побудова системи процесів. Визначення критеріїв та методів, необхідних для забезпечення результативності функціонування процесів та управління

ними. Визначення ресурсів та інформації, необхідних для підтримання функціонування та моніторингу цих процесів. Моніторинг, вимірювання та аналізування процесів. Розроблення заходів, необхідних для досягнення запланованих результатів та постійного поліпшення цих процесів. Міжнародний стандарт ISO 9004:2000 *Quality management systems Guidelines for performance improvements* (системи управління якістю, настанови щодо поліпшення діяльності). Державний стандарт України ДСТУ ISO 9004-2001 "Системи управління якістю", "Настанови щодо поліпшення діяльності".

Змістовий модуль 3. Приклади та досвід застосування

Тема 6. Віртуальна міська рада та портали надання послуг

Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному врядуванні. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Геоінформаційні системи в електронному врядуванні. Електронні державні закупівлі. Системи електронного документообігу.

Тема 7. Електронні управлінські послуги

Поняття та характеристика публічних послуг. Електронні адміністративні послуги. Класифікація послуг за критеріями "інтерактивність – глибина автоматизації". Моделювання процесів надання публічних послуг. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг. Досвід інших країн у впровадженні електронних публічних послуг (США, Канади, Китаю, Росії тощо).

Тема 8. Процеси формування думки та волевиявлень

Громадська думка: поняття і сутність. Суспільна свідомість: поняття і сутність. Типи складових суспільної свідомості. Суспільні настрої. Масова комунікація як різновид масового спілкування людей. Організована масова комунікація. Роль електронного врядування у забезпеченні процесів формування думки та волевиявлень як новітнього каналу масової комунікації. Застосування технології *е-уряду* у конкретно-соціологічних дослідженнях.

Тема 9. Міжорганізаційні процеси та інформаційна безпека в електронному врядуванні

Міжорганізаційні відносини: поняття і сутність. Види й форми міжорганізаційних зв'язків. Конструктивні та деструктивні, соціально ухвалені та неухвалені міжорганізаційні відносини. Вплив конкуренції, інтеграції та кооперації на міжорганізаційні зв'язки.

Особливості та види регулювання міжорганізаційних відносин. Роль держави в регулюванні міжорганізаційних відносин. Роль традицій, норм, громадської думки в регулюванні міжорганізаційних взаємодій. Технології е-уряду у забезпеченні міжорганізаційних процесів.

Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації. Забезпечення конфіденційності електронних документів. Електронний цифровий підпис. Центри сертифікації ключів. Порядок отримання електронного цифрового підпису.

Змістовий модуль 4. Електронна демократія

Тема 10. Галузі електронної демократії

Сутність електронної демократії та її основні складові. Е-участь, е-охоплення, е-включення, е-демократія. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Електронне врядування"

Основна

1. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства. The Sustainable State. The Future of Government, Economy and Society / Ч. Наїр ; пер. з англ. І. Гнатовська. – Київ : Наш Формат, 2020. – 287 с.

2. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. – Київ, 2017.

Додаткова

3. Інформаційні системи та технології : монографія / Н. О. Бринза, О. В. Вільхівська, О. І. Пушкар [та ін.] ; під ред. В. С. Пономаренка. – Харків : "ФОРМ БРОВІН О. В.", 2019. – 210 с.

4. Кібербезпека та інформаційні технології : монографія / А. Абдалла, Г. В. Альошин, І. Н. Вдовиченко [та ін.]; Центральноукр. нац. техн. ун-т ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ТОВ "ДІСА ПЛЮС", 2020. – 379 с.

5. Панченко О. Інформаційна безпека в епоху турбулентності: державно-управлінський аспект : монографія / О. Панченко. – Київ : КВІЦ, 2020. – 331 с.

6. Публічне управління та адміністрування у забезпеченні регіонального розвитку населення : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Т. А. Власенко та ін. ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 375 с.

7. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал : монографія / В. П. Вишневський, О. М. Гаркушенко, С. І. Князєв [та ін.] ; за ред. В. П. Вишневського, С. І. Князєва ; Ін-т екон. пром-сті НАН України. – Київ : Академперіодика, 2020. – 187 с.

8. Digitalization of the economy: how to improve the country's competitiveness = Цифровізація економіки України: як підвищити конкурентоспроможність країни / V. P. Vishnevsky, O. M. Harkushenko, M. Yu. Zanizdra [et al.] ; edit by V. P. Vishnevsky and S. I. Kniaziev. – Kyiv : Akadempriodyka, 2021. – 168 p.

9. Sinergy of Building Cybersecurity Systems : monograph / S. Yevseiev, V. Ponomarenko, O. Laptiev, O. Milov. – Kharkiv : PC Technology Center, 2021. – 175 p.

Інформаційні ресурси

10. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Konserciya_reform_papl_admin_2.doc.

11. Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.

12. Корнєєва Т. Відкритість української влади як системний функціональний феномен у сфері управління [Електронний ресурс] / Т. Корнєєва. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua>.

13. Несторенко О. Інформаційне суспільство, електронна Україна та геоінформаційні технології [Електронний ресурс] / О. Несторенко. – Режим доступу : http://www.ecomm.kiev.ua/gis/gis_usage.

14. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rada.gov.ua>.
15. Про електронні довірчі послуги : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.
16. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
17. Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України № 1453 від 28.10.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
18. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний уряд України" : Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.
19. Про поліпшення картографічного забезпечення державних та інших потреб в Україні : Указ Президента України № 575/2001 від 01.08.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/2001>.
20. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Навчальна дисципліна "Електронне урядування" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5324>.
21. Урядовий портал : Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua>.

Навчальна дисципліна "Система публічного адміністрування"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Публічне адміністрування як системне явище в суспільстві

Тема 1. Теоретичні засади публічного управління та адміністрування. Системні характеристики публічного адміністрування

1.1. Системні характеристики публічного адміністрування.

Визначення поняття "система". Теорія систем. Органи публічного адміністрування як єдина система.

1.2. Теоретичні основи публічного управління та адміністрування.

Теоретичні основи публічного управління та адміністрування. Основні підходи до розуміння публічного адміністрування та його еволюція. Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування.

1.3. Предметна сфера та методологічна основа публічного адміністрування.

Поняття системи публічного адміністрування, її структура, принципи організації. Предметна сфера публічного адміністрування та його методологічна основа. Співвідношення управління та адміністрування. Співвідношення понять "публічне адміністрування", "публічне управління", "державне управління". Етимологія публічного адміністрування.

1.4. Публічне адміністрування як напрям наукових досліджень, сфера діяльності та навчальна дисципліна.

Публічне управління та адміністрування як наука, навчальна дисципліна та професійна управлінська діяльність. Світовий досвід публічного адміністрування. Особливості публічного адміністрування в Україні. Функції публічного адміністрування. Методи публічного адміністрування.

Тема 2. Публічне адміністрування в системі конституційних державно-політичних інститутів суспільства

2.1. Загальна характеристика структури інституціонального комплексу суспільства.

Загальна характеристика структури інституціонального комплексу суспільства, що складається з базових інститутів політики, економіки, ідеології. Публічне адміністрування як підсистема інституціонального комплексу суспільства. Співвідношення базових інститутів суспільства та допоміжних інститутів (інституціональних форм).

2.2. Конституційні державно-політичні інститути та публічне адміністрування.

Співвідношення інституціональних статусів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента України та системи публічного адміністрування. Зв'язок базових політичних інститутів з принципами територіальної організації влади, формуванням кадрового складу системи публічного управління та адміністрування.

Тема 3. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика

3.1. Органи виконавчої влади як суб'єкти публічного адміністрування, їх види, сфери діяльності та компетенція, правові засади організації та діяльності.

Єдина система органів виконавчої влади. Відносини владного трикутника України. Напрями вдосконалення моделі організації державної влади в Україні.

3.2. Центральні органи публічного адміністрування України: структура, повноваження та функції.

Органи публічного адміністрування як єдина система. Кабінет Міністрів України: структура і компетенція. Основні функції Кабінету Міністрів України. Міністерства, агентства, служби, інспекції, комісії як елементи системи публічного адміністрування центральної влади України. Інші центральні органи виконавчої влади.

Тема 4. Централізація та децентралізація публічного адміністрування

4.1. Централізація та децентралізація у структурній організації публічного адміністрування.

Принципи організації системи публічного адміністрування: універсализація і спеціалізація, централізація і децентралізація, концентрація і деконцентрація. Процеси децентралізації та розподіл повноважень між органами центральної та місцевої влади в Україні та Європейських країн.

4.2. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади.

Ресурси регіонального розвитку та їх роль у визначенні стратегічних пріоритетів держави.

Тема 5. Місцеві державні адміністрації та місцеве самоврядування у системі публічного адміністрування

5.1. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій.

Повноваження та функції місцевих державних адміністрацій. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків. Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в Україні. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

5.2. Місцеве самоврядування у системі публічного адміністрування: сучасний стан та тенденції розвитку.

Асоціації органів місцевого самоврядування як посередник між державою та місцевим самоврядуванням. Місцеве самоврядування як форма самоорганізації жителів сіл, селищ, міст і територіальних одиниць середнього і регіонального рівнів. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Сучасні концепції місцевого самоврядування, їх вплив на практику державотворення в Україні. Види територіальних громад, порядок їх об'єднання та роз'єднання. Проблеми оптимізації територіальних громад.

Тема 6. Європеїзація публічного адміністрування в Україні

6.1. Європейський адміністративний простір: сутність, значення, шляхи та умови формування.

Організаційно-правові засади публічного адміністрування в окремих зарубіжних країнах.

6.2. Європейський досвід реформування публічної адміністрації.

Інституціональна модернізація. Імпорт демократичних інститутів та інституціональні зміни в системі публічного адміністрування в Україні. Джерела та логіка інституціональних змін. Реформування адміністрування в Україні в контексті реалізації концепції "сервісної держави". Загальна ефективність публічного адміністрування. Соціально-психологічні умови підвищення ефективності публічно-адміністративної діяльності в системі публічної служби.

Змістовий модуль 2. Кадрове забезпечення системи публічного адміністрування

Тема 7. Ефективність та якість кадрового забезпечення системи публічного адміністрування

7.1. Державна кадрова політика в Україні: мета, завдання, стан та перспективи розвитку.

Кадрова політика організації. Система управління персоналом. Формування трудового колективу. Управління персоналом у системі кадрового забезпечення публічної служби: особливості організації та правового забезпечення. Публічна служба та її роль у реалізації завдань та функцій публічного адміністрування.

7.2. Технології управління персоналом в органах державної влади.

Методи добору персоналу. Конкурсний відбір та призначення на посади в органах державної влади. Сучасні технології залучення персоналу. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців. Професійна компетентність та професійний розвиток. Планування та розвиток кар'єри. Основні ключові ланки мотивації персоналу.

7.3. Поняття адміністративного лідерства.

Поняття та ознаки стилю публічного адміністрування. Види стилів публічного адміністрування, їхні особливості. Проблема адміністративного лідерства: значення для забезпечення ефективності публічної служби, вітчизняний та зарубіжний досвід вирішення.

7.4. Формування та розвиток корпоративної культури.

Культура й етика публічного адміністрування. Етичні принципи у публічному адмініструванні. Етичний кодекс публічного службовця. Засоби виховання публічних службовців. Роль населення у вихованні публічних службовців. Поняття іміджу. Стиль публічного службовця. Інтер'єр кабінету публічного службовця. Стиль мовлення та комунікативні здібності публічного службовця. Формування позитивного іміджу та його вплив на ефективність роботи публічного службовця.

Тема 8. Інструменти, методи та стадії публічно-управлінської діяльності

8.1. Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень.

Нормативно-правові акти як основні інструменти публічного адміністрування. Чинники, які впливають на процес прийняття управлінських рішень. Принципи побудови ефективної технології розроблення прийняття управлінських рішень.

8.2. Роль конкуренції в процесі прийняття рішень.

Взаємовідношення суб'єкта та об'єкта прийняття рішень. Послідовність етапів прийняття рішень. Динаміка виконання рішень.

Тема 9. Цілі та функціональна структура публічного адміністрування

9.1. Цінності та цілі суспільства і держави.

Пріоритетність політичного вибору цінностей та цілей. Визначення цінностей та цілей – визначальна ланка прийняття рішень. Формування

"дерева цілей". Юридичне забезпечення цілей публічного адміністрування. Чинники, що визначають складність інституту публічного адміністрування. Нові тенденції в системі публічного адміністрування.

Змістовий модуль 3. Нормативно-організаційний механізм системи публічного адміністрування

Тема 10. Конституційно-правове унормування механізму публічного адміністрування в Україні

10.1. Конституційні норми організації державної влади в Україні.

Поняття конституційного принципу як інституціональної норми. Система принципів конституційного ладу як нормативно-інституціональна основа реалізації публічної влади в Україні. Спеціальні принципи конституційного ладу. Поняття та принципи державного ладу України, його особливості в Україні. Особливості суспільного ладу в Україні та особливості організації державного ладу в різних країнах світу.

Тема 11. Законність та контроль за функціонуванням механізму публічного адміністрування

11.1. Законність за функціонуванням механізму публічного адміністрування.

Зміст поняття законності в публічному адміністрування. Конотації поняття законності, їхнє практичне значення. Критерії законності та ефективності публічного адміністрування. Внутрішня та зовнішня сторони законності. Якість законів та правопорядок. Режим законності в публічному адмініструванні. Дисципліна та відповідальність у забезпеченні законності.

11.2. Контроль і нагляд як засоби публічного адміністрування.

Основні суб'єкти контролю за режимом законності, їхні повноваження. Громадський контроль законності діяльності органів публічного адміністрування. Методи контролю за діяльністю органів державної влади.

Тема 12. Антикорупційна діяльність у сфері публічного адміністрування

12.1. Поняття корупції та корупційних дій.

Нормативно-правова база антикорупційної діяльності. Зона "підвищеного" ризику проявів корупції. Чинники запобігання проявам корупції: політичний, нормативно-правовий, організаційний, економічний, кадровий,

морально-психологічний. Адміністративно-правові засади протидії корупції в системі публічного адміністрування.

Змістовий модуль 4. Публічне адміністрування в соціальній та економічній сферах

Тема 13. Економіка як інституціональний об'єкт публічного адміністрування

13.1. Публічне адміністрування та економіка.

Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи. Основні ознаки ринкової соціально орієнтованої економіки. Основні характеристики сучасної економічної системи. Основні напрями державного регулювання економікою. Принципи оцінювання ефективності реалізації соціальної політики.

13.2. Найважливіші функції публічного адміністрування у сфері економіки.

Етапи формування та еволюції публічного адміністрування у сфері економіки. Держава як гарант забезпечення умов для підприємницької діяльності. Нові тенденції у взаємовідносинах суспільства та бізнесу. Управління власністю в умовах демократичної, правової держави. Антимонопольна діяльність.

13.3. Базові економічні інститути як система економічних відносин.

Економічні відносини як об'єкт публічного адміністрування. Інституціональна біполярність економічних інститутів (відносин): інститут реди-стрибуції – інститут обміну; інститут публічної власності – інститут приватної власності; інститут кооперації – інститут конкуренції; інститут службової праці – інститут найманої праці. Особливості публічного адміністрування біполярних економічних інститутів. Суб'єкти публічного адміністрування економічних відносин. Зв'язок базових економічних інститутів з державним регулюванням економіки, державно-приватним партнерством.

Тема 14. Соціальне партнерство як інституціональний об'єкт публічного адміністрування

14.1. Взаємодія державного та приватного секторів у системі публічного адміністрування: організаційно-правові засади.

Характеристика моделей взаємодії бізнесу та держави. Публічно-приватне партнерство. Соціальне партнерство. Корпоративне соціальна

відповідальність бізнесу. Роль посередників у взаємодії бізнесу та держави. Перевага лобістських структур у взаємодії влади і бізнесу.

14.2. GR-діяльність як різновид менеджменту.

Сутність GR: основні поняття і визначення. Суб'єкти, об'єкти та предмети GR. Планування, оцінювання GR-діяльності. Позичування функцій GR в компанії. Професійні навички, якості та знання GR-менеджерів. Порівняльна характеристика роботи лобіста та GR-менеджера.

Тема 15. Громадянське суспільство та публічні консультації як об'єкт публічного адміністрування

15.1. Поняття публічних послуг та їх роль у розбудові "сервісної" держави.

Поняття, природа і зміст публічних послуг (державних і муніципальних). Історія становлення та розвитку системи надання публічних послуг в Україні. Поняття і види форм державного управління з надання публічних послуг (публічно-правова та приватноправова організаційні форми). Підходи до класифікації публічних послуг. Суб'єктний підхід до класифікації публічних послуг: послуги для громадян, послуги для підприємців та юридичних осіб, послуги інформаційного характеру, які надають органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Інституційне забезпечення процесів надання публічних послуг. Правове регулювання порядку надання публічних послуг.

15.2. Стандартизація надання публічних послуг.

Підходи до організації процесу надання публічних послуг: сервісний, клієнтоорієнтований, репутаційний. Критеріальні вимоги до процесу надання якісних публічних послуг: результативність, своєчасність, доступність, зручність, простота, відкритість. Стандартизація якості обслуговування замовників послуг. Завдання стандартизації. Система вимог, норми і правила обслуговування громадян. Принципи та основні параметри взаємодії із замовниками послуг. Персональні вимоги до надавача публічних послуг: професіоналізм.

15.3. Якість публічних послуг та критерії її оцінювання.

Об'єктивна необхідність оцінювання якості публічних послуг органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Оцінювання якості надання публічних послуг з точки зору держави (внутрішнє оцінювання органу) та з точки зору споживачів (зовнішнє оцінювання). Критерії

оцінювання якості публічних послуг. Контроль у сфері надання публічних послуг.

15.4. Модернізація системи надання публічних послуг в умовах децентралізації.

Децентралізація надання публічних послуг в Україні. Зарубіжний досвід та успішні вітчизняні практики організації надання публічних послуг.

Тема 16. Функції системи публічного адміністрування з надання адміністративних послуг

16.1. Адміністративні послуги: поняття, місце в системі публічних послуг, основні види.

Суб'єкти звернення та надання адміністративних послуг. Організаційно-правовий механізм надання адміністративних послуг. Електронні адміністративні послуги. Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг. Проблема якості публічних послуг та їх стандартизація.

16.2. Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП) як спосіб надання публічних послуг населенню. Порядок створення Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП). Основні етапи створення ЦНАП. Ключові рішення (акти), необхідні для створення ЦНАП. Основні матеріальні та фінансові витрати, необхідні для створення ЦНАП. Компетенція та структура Центру надання адміністративних послуг. Номенклатура послуг, які можуть надаватися в ЦНАП, органи та підрозділи, залучені до ЦНАП. Структура ЦНАП.

16.3. Зовнішні та внутрішні аспекти організації ЦНАП. Зовнішні аспекти організації ЦНАП: місце розташування; вимоги до приміщення; режим роботи; упорядкування черги; вимоги до зони очікування; способи звернення за адміністративними послугами, в тому числі, доступ споживачів до формулярів; надання послуг господарського характеру (супутніх). Внутрішні аспекти організації діяльності ЦНАП. Спрощення процедури надання адміністративних послуг. Технологічні картки надання адміністративних послуг (інформація для працівників).

16.4. Внутрішній та зовнішній контроль у сфері надання адміністративних послуг. Контроль за діяльністю суб'єктів надання адміністративних послуг та його види. Громадський контроль як засіб забезпечення законності в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Суб'єкти та об'єкти громадського контролю у сфері надання

адміністративних послуг. Форми громадського контролю. Специфіка контролю у сфері надання адміністративних послуг на національному, регіональному та місцевому рівнях. Результати залучення громадськості до здійснення контролю за наданням адміністративних послуг органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

16.5. Інформаційно-комунікативне забезпечення процесу надання адміністративних послуг. Інформаційне забезпечення ЦНАП. Інформаційна картка адміністративної послуги (інформація для споживача). Інформаційні стенди. Консультативна допомога (у тому числі телефонна довідка). Вебсторінка ЦНАП. Доступ до інформації осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Змістовий модуль 5. Система публічного адміністрування: організаційно-комунікативний аспект

Тема 17. Сучасні технології публічного адміністрування: інноваційні інструменти

17.1. Поняття соціальної технології та технології управління.

Основні об'єкти технологізації. Формування інформаційного суспільства та інформатизація публічного адміністрування. Модель електронного врядування типу "Електронний уряд", "єдиний офіс" та "єдине вікно". Смарт-суспільство, держава у смартфоні та смарт-технології. Краудсорсинг як інструмент взаємодії влади, бізнесу та громадського суспільства.

17.2. Комунікативна діяльність у системі публічного адміністрування.

Сучасні теорії комунікації та комунікативної діяльності. Складові комунікативної діяльності під час організації. Стратегічне планування PR-діяльності органу публічної влади. Комунікативні кампанії: інструменти та технології. Принципи аутсорсингу та фандрейзингу у PR-діяльності органу публічної влади.

17.3. Можливості і межі використання інноваційних бізнес-технологій в адміністративній реформі.

Можливості сучасних комунікаційних технологій у соціальній сфері державного управління. Додатки *Google* у професійній комунікативній діяльності. Переваги та особливості сервісу. Перелік нових можливостей, що пропонують розробники користувачам, які обрали сервіс *Gmail*.

Тема 18. Проектна діяльність системи публічного адміністрування

18.1. Методологія управління проектами в публічній сфері.

Базові поняття та визначення проектного менеджменту. Функції управління проектами в реалізації державних проектів і програм. Проектна компетентність державного службовця.

18.2. Організаційне забезпечення реалізації комунікативних проектів у сфері публічного адміністрування.

Роль логічної матриці у проектному циклі. Алгоритм розроблення логічної матриці.

Тема 19. Комунікативні стратегії в системі публічного адміністрування

19.1. Комунікативні стратегії в системі публічного адміністрування.

Державні та урядові стратегії комунікативної діяльності в державному управлінні держав світу. Методи, техніки і технології комунікативної діяльності в державному управлінні зарубіжних держав. Характеристика стратегій розвитку регіонів: особливості розроблення, структура, стратегічні цілі.

Тема 20. Механізм взаємодії рівнів публічної влади на основі державної регіональної політики

20.1. Механізм взаємодії рівнів публічної влади на основі державної регіональної політики.

Термінологічний апарат державної регіональної політики. Рівні державної регіональної політики та її законодавча база в Україні. Розподіл функцій публічного адміністрування на центральному, регіональному, місцевому рівнях. Державні та муніципальні цільові програми як інструменти регіональної політики. Інституціональна інфраструктура, суб'єкти та об'єкти державної регіональної політики в Україні. Участь недержавних структур у забезпеченні програм регіонального розвитку. Цілі, завдання, пріоритети державної регіональної політики в Україні на сучасному етапі.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Система публічного адміністрування"

Основна

1. Вступ до публічного адміністрування : навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 382 с.
2. Ястремська О. М. Публічне адміністрування : навчальний посібник / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с.

Додаткова

3. Інституціоналізація публічного управління в Україні : наук.-аналіт. доп. / за заг. ред. М. М. Білінської, О. М. Петроє. – Київ : НАДУ, 2019. – 210 с.
4. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Харків : Право, 2018. – 172 с.
5. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / О. В. Скидан, В. П. Якобчук, Н. В. Дацій [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 705 с.
6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України [зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 997-V (997-16) від 27.04.2007 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 33. – Ст. 440.

Інформаційні ресурси

7. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Система публічного адміністрування" для студентів бакалавріату за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування". Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6989>.
8. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування : електронний навчальний посібник / В. М. Нагаєв. – Харків : ХНАУ, 2018. – 278 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.knau.kharkov.ua>.
9. Європейська Хартія про місцеве самоврядування [Електронний ресурс] : офіц. текст: [ратифіковано Законом України № 452/97-ВР від 15 липня 1997 року]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

10. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України "Урядовий портал". – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
11. Нормативні акти України. – Режим доступу : <http://www.nau.ua>.
12. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
13. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua>.
14. Офіційний сайт Президента України. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua>.
15. Система публічного адміністрування. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6989>.

Навчальна дисципліна "Адміністративний менеджмент"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади адміністративного менеджменту

Тема 1. Адміністративний менеджмент: сутність та основні складові

1.1. Поняття і сутність адміністративного менеджменту.

Місце адміністративного менеджменту в системі наук про менеджмент. Два наукові погляди на області дослідження адміністративного управління. Визначення адміністративного менеджменту. Сутність науки про адміністративне управління. Взаємозв'язок науки про адміністративне управління з іншими науками.

1.2. Методи дослідження, застосовувані в науці про адміністративне управління.

"Прикордонний" характер науки про адміністративне управління. Соціологічні методи дослідження, застосовувані в науці про адміністративне управління. Застосування методу технічного аналізу праці (*work study*) в науці про адміністративне управління. Роль порівняльного аналізу під час досліджень у науці про адміністративне управління. Можливість застосування експериментальних методів у науці про адміністративне управління.

1.3. Історія розвитку адміністративно-державного управління.

Характер адміністративного управління у XVIII ст. Особливості адміністративного управління у XIX ст. Відродження науки про адміністративне управління. Особливості розвитку адміністративно-державного управління в Україні за часи СРСР. Особливості становлення вітчизняної науки про адміністративно-державне управління.

1.4. Проблеми теорії адміністративно-державного управління.

Об'єкт теорії адміністративно-державного управління. Предмет теорії адміністративно-державного управління. Основні проблеми, якими сьогодні займається теорія адміністративно-державного управління. Арсенал дослідницьких засобів і інструментів теорії адміністративно-державного управління.

1.5. Визначення адміністративного процесу.

Визначення поняття "адміністрація". Визначення поняття "адмініструвати". Визначення поняття "процес". Визначення поняття "адміністративний процес". Складові адміністративного процесу.

1.6. Поняття про адміністративну діяльність.

Адміністративна діяльність як різновид управлінської діяльності. Визначення адміністративної діяльності. Основні форми поділу праці в апараті управління. Основні технологічні цикли посадової діяльності управлінських працівників. Дослідження посади як управлінської категорії з позиції системного аналізу.

Тема 2. Методологічні основи адміністративного менеджменту

2.1. Цілі і завдання адміністративного менеджменту.

Сутність кінцевої мети адміністративного менеджменту. Сутність гармонізації як стану адміністративної системи. Аспекти гармонізації стосовно адміністративної системи. Завдання спеціальної системи внутрішньоорганізаційного управління адміністративними процесами. Завдання екзогенної гармонізації адміністративної системи.

2.2. Система функцій адміністративного менеджменту.

Визначення управління з точки зору процесного підходу. Класифікація функцій управління за цільовим підходом. Предметні, процесуальні та соціально-психологічні аспекти управління. Склад і взаємозв'язок функцій адміністративного менеджменту.

2.3. Методологічна база адміністративного менеджменту.

Склад структурних елементів організації у рамках адміністративного підходу. Склад організаційної структури в системі структурних елементів організації у рамках адміністративного підходу. Склад структури робочих функцій у системі структурних елементів організації у рамках адміністративного підходу. Склад структури обміну послугами в системі структурних елементів організації у рамках адміністративного підходу. Підхід до адміністративної діяльності з точки зору обміну послугами. Основні вертикальні структурні елементи в системі структурних елементів організації у рамках адміністративного підходу. Підходи до підвищення продуктивності праці "білих комірців" у системі адміністративного менеджменту.

Тема 3. Процеси та системи адміністративно-публічного управління

3.1. Цілі адміністративно-державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення.

Поняття цілей адміністративно-державного управління. Зовнішнє оточення публічної установи та його вплив на формування цілей системи публічного управління. Система управління публічною установою та формування системи її цілей. Ієрархія цілей публічної установи. Етапи процесу управління за цілями.

3.2. Поняття про процеси та системи адміністративно-державного управління.

Поняття процесу. Різновиди процесів в публічних установах. Функціональні області публічної установи. Концепція маркетингу і її використання в публічному управлінні. Операційна функція публічної установи. Система операційної діяльності публічної установи. Переробна підсистема. Підсистема забезпечення операційної діяльності. Підсистема планування та контролю. Поняття про інноваційний процес і інноваційну систему органів публічного управління.

3.3. Маркетингові процеси в системі адміністративно-державного управління.

Поняття маркетингового процесу. Особливість маркетингового процесу системи адміністративно-державного управління. Основні види маркетингу притаманні публічним установам. Адміністративний маркетинг як вид управлінської діяльності публічної установи.

3.4. Інноваційні процеси в системі адміністративно-державного управління.

Особливості інноваційних процесів в системі адміністративно-державного управління. Реструктуризація як різновид інноваційного процесу. Фази інноваційного процесу: передінноваційна, інноваційна та виробнича. Ризики та непередбачувані витрати інноваційного процесу адміністративно-державного управління. Схема послідовності реалізації нової програми. Паралельна організація робіт, спрямованих на реалізацію проекту. Інтегральна структура реалізації інноваційних проєктів.

Тема 4. Адміністративний процес у публічній установі

4.1. Сутність та зміст адміністративного процесу в державній установі.

Визначення адміністративного процесу. Операція як частина процесу управління. Основні повторювані циклічно стадії адміністративного процесу. Три основні види операцій адміністративного процесу: організаційно-адміністративні, аналітико-конструктивні, інформаційно-технічні. Розподіл адміністративних процесів на функції управління.

4.2. Технологічна структура адміністративних процесів.

Визначення технологічної структури адміністративних процесів. Загальний вид моделі управлінської праці. Основні стадії виконання підфункцій (робіт). Класифікація управлінських операцій за функціонально-технологічною ознакою. Поділ управлінських операцій між керівниками, фахівцями і технічними виконавцями.

4.3. Організаційно-адміністративні операції.

Визначення змісту і характеру організаційно-адміністративних операцій. Основні види організаційно-адміністративних операцій: службово-комунікаційні, координаційні, контрольні-оцінні. Характеристика службово-комунікаційних операцій. Характеристика координаційних операцій. Характеристика контрольні-оцінних операцій.

4.4. Аналітико-конструктивні операції.

Процес творчої діяльності у сфері управління як вироблення й прийняття рішень у системі адміністративного менеджменту. Характеристика аналітичних операцій. Характеристика конструктивних операцій. Методи щодо вироблення принципово нового управлінського рішення. Методи прискорення процесу творчої праці і підвищення його ефективності.

4.5. Інформаційно-технічні операції.

Загальне визначення інформаційно-технічних операцій. Поділ інформаційно-технічних операцій за їх цільовим призначенням і місцем у процесах управління організацією.

Змістовий модуль 2. Технології та управлінський інструментарій адміністративного менеджменту

Тема 5. Управління адміністративним процесом

5.1. Планування адміністративного процесу.

Сутність планування адміністративного процесу. Сучасний підхід до планування адміністративного процесу. Ієрархія планів у системі адміністративного менеджменту.

5.2. Організація адміністративного процесу.

Основні аспекти організації адміністративного процесу. Моделі, що можуть бути використані під час організації адміністративного процесу. Класифікація моделей, які використовують в організації адміністративних процесів.

5.3. Контроль у системі адміністративного менеджменту.

Суб'єкти й об'єкти контролю в системі адміністративного менеджменту. Функція контролю в системі адміністративного менеджменту. Форми економічного контролю у системі адміністративного менеджменту. Види контролю в системі адміністративного менеджменту. Визначення адміністративного контролю. Основна мета адміністративного контролю. Механізм адміністративного контролю. Процес здійснення адміністративного контролю.

5.4. Мотивація в системі адміністративного менеджменту.

Визначення мотивації. Визначення мотиву. Визначення стимулу. Наукові теорії мотивації. Концепція партисипативного управління. Особливості мотивації в системі адміністративного менеджменту.

5.5. Влада та особистий вплив.

Визначення поняття "влада". Взаємозв'язок влади та особистого впливу. Визначення влади як організаційного порядку. Влада посади. Особиста влада. Делегування повноважень.

Тема 6. Діагностування й аналіз системи адміністративного менеджменту

6.1. Поняття про організаційний аналіз та діагноз.

Завдання організаційного аналізу. Етапи організаційного аналізу. Класифікація видів організаційного аналізу. Вимоги, яким має відповідати організаційний аналіз. Методичні підходи здійснення загального організаційного аналізу та діагнозу.

6.2. Аналіз і діагноз стану системи адміністративного управління організації.

Взірці для проведення аналізу і діагнозу існуючого стану організації. Чинники, що впливають на діяльність організації для досягнення її цілей. Три аспекти (модулі) будь-якого з явищ дисфункцій, які слід брати до уваги під час дослідження адміністративної системи. Три види дисфункцій, що виникають в організації, в основних сферах її діяльності. Оцінювання організації робіт в організації. Чинники, від яких залежить оцінювання організації робіт в організації. Оцінювання процесів праці в організації робіт в організації. Аналіз інформаційної підтримки під час діагностичного дослідження.

6.3. Оцінювання засобів організації як основа для реалізації її адміністративно-державної діяльності.

Сфери діяльності організації, що мають бути охоплені у разі діагностики дослідження засобів організації. Особливості діагностичного пошуку.

6.4. Всебічне оцінювання системи адміністративного менеджменту та умов її життєдіяльності.

Головні змінні чинники, що мають бути враховані для всебічного оцінювання системи адміністративного менеджменту та умов її життєдіяльності. Поняття SWOT-аналізу. Основні етапи застосування SWOT-аналізу. Структура та характеристика загального комплексного аналізу адміністративної системи.

6.5. Техніка збирання інформації для аналізу і діагнозу стану системи адміністративного менеджменту.

Основні джерела інформації, які використовують для аналізу і діагностики стану організацій. Основні техніки накопичення та аналізу інформації. Цілі збирання інформації, які мають бути досягнуті у ході збирання інформації для діагностики.

6.6. Оброблення результатів діагностичного дослідження.

Основний чинник, який має бути врахований під час оброблення результатів діагностичного аналізу. Вимоги щодо кількісних та вартісних

даних у процесі оброблення результатів діагностичного аналізу. Рекомендації щодо оброблення результатів бесід та анкетування. Презентація результатів діагностичного дослідження.

Тема 7. Технології у системі адміністративного менеджменту

7.1. Технології дослідження та реалізації адміністративних процесів.

Цілі дослідження адміністративних процесів. Сучасні підходи до дослідження. Процедура дослідження методів праці. Деякі технології та методи дослідження методів праці. Методи реєстрації послідовності робочих функцій. Ризики, які супроводжують впровадження нового методу праці.

7.2. Технології вироблення та прийняття управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту.

Поняття управлінського рішення. Класифікація рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Основні етапи процесу підготовки й прийняття державно-управлінських рішень. Структура процесу опрацювання державно-управлінських рішень. Підходи і методи, які використовують у процесі вироблення й прийняття управлінського рішення.

7.3. Технології організаційної структуризації.

Поняття організаційної структури. Взаємозв'язок функцій управління і структури управління. Види організаційних структур. Основні підходи до формування організаційної структури: класичний, біхевіоральний (поведінковий), ситуаційний, системний, системно-цільовий. Сучасні технології організаційної структуризації, реструктуризації та реорганізації: технологія організаційної структуризації "організація і методи" (*Organization and Methods – O&M*); алгоритм дослідження організації управління. Сторони, на які треба звернути увагу під час використання сучасних технологій організаційної структуризації, реструктуризації та реорганізації.

7.4. Технології бізнес-планування та бюджетування в системі адміністративного менеджменту.

Поняття бюджету. Основні етапи процесу складання бюджету. Поняття бізнес-планування. Мета бізнес-плану. Місце бізнес-плану в стратегічній роботі публічної установи. Зміст бізнес-плану. Особливість бізнес-плану публічної установи.

7.5. Інформаційно-комунікаційні технології.

Поняття інформаційно-комунікаційних технологій. Роль новітніх інформаційних і комунікаційних технологій у роботі публічних установ. Два класи інформаційно-комунікаційних технологій: традиційні інформаційні

технології/системи та комп'ютеризовані інформаційні технології/системи. Функції комп'ютеризованих інформаційних систем.

Тема 8. Управління змінами в системі адміністративного менеджменту

8.1. Зміни в умовах функціонування та розвитку організацій сфери адміністративно-державного управління.

Поняття "зміни". Види змін. Характеристика основних змін зовнішнього середовища організацій. Види змін всередині організації.

8.2. Управління процесом перетворення в організації сфери адміністративно-державного управління.

Природа організаційної зміни. Причини організаційних змін. Характеристика основних елементів процесу управління організаційними змінами.

8.3. Управління опором у процесі впровадження організаційних змін.

Поняття опору управлінським змінам. Чинники, які викликають опір персоналу впровадженню організаційних змін. Класифікація видів опору персоналу. Бар'єри, що виникають у процесі здійснення організаційних змін.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Адміністративний менеджмент"

Основна

1. Адміністративний менеджмент : навчальний посібник / Н. Я. Михаліцька, М. Р. Верескля, В. С. Михаліцький. – Львів : ЛьвДУВС, 2019. – 320 с.

2. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст] : навчальний посібник / Ю. Є. Вороніна. – Мелітополь : ТОВ "Колор Принт", 2020. – 204 с.

3. Про адміністративні послуги : Закон України № 5203-VI від 6 грудня 2012 року (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 399-VII від 04.07.2013 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 409.

Додаткова

4. Єдинак В. Ю. Адміністративний менеджмент : опорний конспект лекцій / В. Ю. Єдинак. – Дніпро : УМСФ, 2019. – 236 с.

5. Іщенко М. І. Механізми та технології публічного управління й адміністрування у сфері партнерства місцевої влади з бізнес-структурами / М. І. Іщенко, Є. В. Міщук, А. С. Костенко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2019. – № 3 (67). – С. 159–164.

6. Міненко М. А. Місце і роль адміністративного менеджменту в загально організаційній системі управління / М. А. Міненко // Економіка та держава. – 2018. – № 2. – С. 7–10.

7. Публічне управління та адміністрування у забезпеченні регіонального розвитку населення : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Т. А. Власенко [та ін.] ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 375 с.

8. Gordiienko L. Conceptual Provisions Of Management Of Transformational Projects / L. Gordiienko, M. Gruzd, V. Sobolev // Public Policy and Administration. – Vilnius : Mykolas Romeris University, 2019. – Vol. 18. – No 2. – P. 327–345.

9. Public Administration and Management: modern scientific discussions : Collective monograph. – Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2020. – 300 p.

Інформаційні ресурси

10. Глосарій термінів Європейського Союзу. – Режим доступу : http://europa.dovidka.com.ua/p.html#Enterprise_policy.

11. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів. Офіційний вебсайт Фонду ефективного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main.

12. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Koncrpsiya_reform_pabl_admin_2.doc.

13. ЛІГА : ЗАКОН. – Режим доступу : <https://ips.ligazakon.net>.

14. Нормативні акти України. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.

15. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Курс "Адміністративний менеджмент". – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=7824>.

16. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.Rada.gov.ua>.

17. What is Public Administration? Meaning and its Definition [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.managementstudyguide.com/what-is-public-administration.htm>.

Навчальна дисципліна "Децентралізація як приклад демократичного управління суспільством в Європі"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Публічне управління: європейський досвід

Тема 1. Теоретичні засади демократичного публічного управління

- 1.1. *Сутність демократичного публічного управління.*
- 1.2. *Предметна область теорії публічного управління.*
- 1.3. *Поняття та види публічного управління.*
- 1.4. *Специфіка демократичного публічного управління.*
- 1.5. *Адміністрування та менеджмент у публічному управлінні.*

Тема 2. Основи демократії: європейський досвід

- 2.1. *Поняття політичного режиму.*
- 2.2. *Типи демократичного публічного управління.*
- 2.3. *Європейські демократичні режими.*
- 2.4. *Досвід організації публічної служби.*
- 2.5. *Європейський досвід соціального партнерства.*

Тема 3. Управлінські традиції в Європі та сучасні підходи до децентралізації управління

- 3.1. *Європейські управлінські традиції.*
- 3.2. *Сучасні концепції децентралізації управління.*
- 3.3. *Реформа публічного адміністрування в Європейському Союзі.*
- 3.4. *Децентралізація владних відносин в європейських країнах.*
- 3.5. *Європейські програми підтримки адміністративної реформи в Україні.*

Тема 4. Європейський досвід регіонального і місцевого управління

- 4.1. *Новітні європейські концепції регіонального управління.*
- 4.2. *Сучасні європейські концепції місцевого самоврядування.*
- 4.3. *Зміна способу мислення муніципальних службовців.*

Змістовий модуль 2. Європейські моделі децентралізації публічного управління

Тема 5. Засади побудови європейських моделей децентралізації публічного управління

5.1. Європейський управлінський простір (ЄУП): поняття та сутність.

5.2. Основні рамкові документи децентралізації управління в Європі.

5.3. Основні принципи якісного нормативно-правового регулювання процесу децентралізації.

5.4. Місцеве самоврядування як децентралізована форма управління.

Тема 6. Тенденції децентралізації управління в деяких країнах Західної Європи

6.1. Італійська модель децентралізації державного управління і місцевого самоврядування.

6.2. Особливості французької моделі децентралізації управління.

6.3. Тенденції децентралізації управління у Великобританії.

6.4. Особливості децентралізації управління у країнах центральної Європи.

6.5. Тенденції децентралізації управління в Німеччині.

Тема 7. Тенденції децентралізації управління в країнах Прибалтики

7.1. Естонська модель децентралізації державного управління.

7.2. Особливості децентралізації управління в Латвії.

7.3. Моделі децентралізації управління в Литві.

Тема 8. Розроблення моделей і практичний досвід децентралізації управління східноєвропейських країн

8.1. Моделі і практичний досвід децентралізації управління в Республіці Польща.

8.2. Досвід децентралізації управління у Чеській Республіці.

8.3. Модель і досвід децентралізації управління Словацької Республіки.

8.4. Угорський досвід децентралізації управління.

8.5. Інституційні рішення регіонального співробітництва східноєвропейських країн.

Змістовий модуль 3. Європейські практики децентралізації публічного управління

Тема 9. Демократична децентралізація та диджиталізація органів влади та суспільства: досвід Євросоюзу

9.1. Принципи децентралізації: досвід ЄС. Реформа децентралізації в Україні: адміністративна, політична, фінансова. Порівняння особливостей реформ децентралізації у країнах ЄС. Цінності об'єднаної Європи. Роль громадського сектору в реформі демократичної децентралізації.

9.2. Диджиталізація органів державної влади як основа адміністративної трансформації: європейські цінності. Досвід диджиталізації публічного управління в країнах світу. Аналіз процесу диджиталізації в Україні. Вимірювання рівня готовності суспільства до процесів глобальної диджиталізації. Національний проєкт "Дія", напрями розширення.

Тема 10. Фінансова децентралізація органів державного управління

10.1. Досвід фінансової децентралізації в Європі. Порівняння моделей фінансової децентралізації. Структура доходів місцевих громад у країнах ЄС. Градація держав ЄС за відсотковим співвідношенням місцевих та публічних видатків. Відсоток трансферів у структурі місцевих надходжень.

10.2. Бюджетний процес у громадах. Аналіз фінансової децентралізації в Україні. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування. Бюджетна самостійність щодо наповнення місцевих бюджетів. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі.

Тема 11. Проєктний підхід та міжсекторальна співпраця органів державної влади

11.1. Європейська практика управління проєктами в публічному секторі. Програмно-цільовий підхід до розвитку регіонів. Принципи міжсекторальної співпраці органів державної влади. Механізм державно-приватного партнерства.

11.2. Грантові програми та фонди місцевого розвитку. Грантові можливості для громад. Пріоритети ЄС, пріоритети Європейської комісії, пріоритети грантових фондів, національні пріоритети розвитку. Написання та подання проєктних пропозицій. Формування ідеї проєкту. SMART цілі

та завдання. Особливості вибору цільової групи. Планування графіка активностей, графік Ганта. Інструменти поширення результатів проекту.

Тема 12. Демократія, децентралізація та диджиталізація у глобальному вимірі

12.1. Дослідження рівня та взаємозв'язку демократичного, інформаційного та соціально-економічного розвитку країн. Політика збалансування регіонального розвитку в європейських країнах. Методи аналізу рівномірності розвитку регіонів.

12.2. Глобальні показники рівня демократії та диджиталізації у світі. Тенденції України щодо розвитку демократії та інформаційного розвитку на міжнародному рівні. Глобальні індикатори вимірювання. Індекс демократії (DI), індекс сприйняття корупції, індекс розвитку електронного урядування (EGDI), індекс миру (GPI), індекс верховенства права (RLI), індекс глобалізації (KOF Globalization Index).

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Децентралізація як приклад демократичного управління суспільством в Європі"

Основна

1. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації : посібник / уклад. А. Сербіна, В. Козіна, М. Бризицький. – Київ. – 2019. – 40 с.
2. Методологія публічного управління : навч. посіб. / уклад. І. В. Шлекторенко. – Дніпро : ДРІДУ, 2018. – 120 с.

Додаткова

3. Архипенко І. М. Зарубіжний досвід децентралізації влади : уроки для України / І. М. Архипенко // Теорія та історія державного управління. – 2018. – Вип. 4 (39). – С. 7–15.
4. Гавкалова Н. Демократична децентралізація та диджиталізація органів влади: досвід Євросоюзу / Н. Гавкалова, Ю. Лола // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 36. – С. 300–306.
5. Гавкалова Н. Л. Науковий твір "Децентралізація як приклад демократичного управління суспільством в Європі. Методика навчання" / Н. Л. Гавкалова, Л. Ю. Гордієнко, Ю. Ю. Лола // Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 106005. – Київ : Державне підприємство "Український інститут інтелектуальної власності", 2021. – 68 с.

6. Лозинська І. О. Європейський досвід трансформації систем публічного управління та можливість його впровадження в Україні / І. О. Лозинська, В. В. Баштанник // Право та державне управління. – 2018. – № 1 (30). Том 2. – С. 30–35.

Інформаційні ресурси

7. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ssu.gov.ua>.

8. Нормативні акти України. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

9. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=7458>.

Навчальна дисципліна "Регіональна соціально-економічна політика"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи реалізації регіональної соціально-економічної політики

Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти навчальної дисципліни

1.1. Сутність, об'єкт, предмет, завдання і ключові поняття навчальної дисципліни.

Ключові поняття навчальної дисципліни. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Єврорегіони як нові об'єкти реалізації регіональної соціально-економічної політики. Основні завдання навчальної дисципліни. Суб'єкти регіональної соціально-економічної політики.

1.2. Основні структурні елементи регіону як важливого об'єкта вивчення дисципліни.

Сутність поняття "структура регіону". Характеристика основних структурних елементів регіону (економічний, соціальний, галузевий, інституційний, відтворювальний, зовнішньоекономічний тощо).

1.3. Зв'язок навчальної дисципліни з іншими дисциплінами і науками.

Взаємозв'язок навчальної дисципліни "Регіональна соціально-економічна політика" з іншими дисциплінами і науками. Основний внесок навчальної дисципліни у розвиток дисциплін сфери публічного управління та інших дисциплін.

1.4. Методологія дисципліни.

Визначення поняття "метод". Методологія дослідження проблем формування та реалізації регіональної соціально-економічної політики. Класифікація основних методів, які використовують у процесі формування та реалізації регіональної соціально-економічної політики. Характеристика основних методів формування та реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Тема 2. Регіон у системі територіально-адміністративного устрою України

2.1. Сутність регіону та класифікація регіонів України.

Підходи до визначення поняття "регіон". Порівняльний аналіз підходів учених до трактування поняття "регіон". Класифікація регіонів. Характеристика основних типів регіонів. Поняття "макрорегіон" і "мікрорегіон". Роль макро- і мікрорегіонів у реалізації соціально-економічної політики.

2.2. Основні функції регіону.

Сутність та характеристика основних функцій регіону (інституціональна, економічна, соціальна, екологічна, етнопсихологічна). Публічні установи, які впливають на регіональний розвиток та здійснення регіональної соціально-економічної політики під час виконання функцій регіонів. Чинники, які впливають на ступінь реалізації функцій регіонів.

2.3. Регіональні стратегії розвитку: сутність, роль у загальній системі планування розвитку регіонів, особливості розроблення.

Зміст стратегічного управління й планування розвитком регіону. Процедура стратегічного управління й планування на регіональному рівні. Основні функції стратегічного управління на регіональному рівні. Сутність регіональної стратегії розвитку та плану заходів щодо реалізації регіональної стратегії розвитку. Вимоги, які висувають до регіональної стратегії розвитку. Порядок розроблення державної та регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінювання результативності їх реалізації з урахуванням досвіду та методики ЄС із "СМАРТ-спеціалізації".

Тема 3. Сутність та особливості регіональної соціальної політики

3.1. Сутність, мета й завдання регіональної соціальної політики.

Необхідність здійснення регіональної соціальної політики в Україні. Класичні і сучасні дослідження у сфері соціальної політики. "Піраміда"

цілей здійснення регіональної соціальної політики (глобальна ціль, стратегічні, тактичні і оперативні цілі). Основні завдання регіональної соціальної політики.

3.2. Об'єкти, суб'єкти, принципи й функції регіональної соціальної політики.

Об'єкти і суб'єкти регіональної соціальної політики держави. Сутність механізму реалізації регіональної соціальної політики. Головні елементи механізму реалізації регіональної соціальної політики. Основні принципи регіональної соціальної політики держави та їх зміст. Основні функції регіональної соціальної політики. Напрями реалізації регіональної соціальної політики в Україні. Індикатори соціального розвитку регіону. Складові регіонального індексу людського розвитку.

3.3. Інструменти реалізації регіональної соціальної політики.

Основні інструменти реалізації регіональної соціальної політики в Україні (правові, економічні, організаційно-адміністративні, соціально-психологічні). Зміст і характеристика основних інструментів реалізації регіональної соціальної політики. Соціальні послуги як інструмент реалізації соціальної політики в регіоні. Роль недержавних громадських організацій у реалізації регіональної соціальної політики.

Тема 4. Теоретичні засади регіональної економічної політики

4.1. Сутність, об'єкти, суб'єкти та складові регіональної економічної політики.

Сутність та основні підходи до визначення поняття "регіональна політика". Мета та основні завдання регіональної економічної політики. Об'єкти і суб'єкти регіональної економічної політики держави. Державна регіональна політика як складова регіональної економічної політики в Україні. Складові регіональної економічної політики (державна регіональна економічна політика, соціально-економічна політика регіонів), їх характеристика.

4.2. Основні принципи регіональної економічної політики.

Сутність і характеристика принципів регіональної економічної політики в Україні. Практична реалізація принципів регіональної економічної політики у діяльності органів публічної влади в Україні.

4.3. Види регіональної політики та їх характеристика.

Види регіональної політики (регіональна економічна політика, регіональна соціальна політика, регіональна демографічна політика, регіональна гуманітарна політика тощо), їх характеристика. Цілі, сутність та інструменти основних видів регіональної політики.

Тема 5. Реалізація регіональної соціально-економічної політики органами влади в Україні

5.1. Роль органів публічної влади в реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Законодавча база реалізації регіональної соціально-економічної політики в Україні. Нормативно-правові акти, що регулюють процес здійснення регіональної соціально-економічної політики в Україні. Визначення ролі органів публічної влади в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону. Повноваження центральних і регіональних органів державної виконавчої влади під час здійснення регіональної соціально-економічної політики. Повноваження органів місцевого самоврядування при здійсненні регіональної соціально-економічної політики.

5.2. Механізм реалізації регіональної соціально-економічної політики та його складові частини.

Сутність і значення механізму реалізації регіональної соціально-економічної політики та його складові частини. Нормативно-правові основи реалізації регіональної економічної політики в Україні. Форми, методи та інструменти реалізації регіональної економічної політики. Інституційне забезпечення державної регіональної політики: стан, проблеми та перспективи.

Змістовий модуль 2. Підвищення дієвості реалізації регіональної соціально-економічної політики в Україні

Тема 6. Оцінювання ресурсного потенціалу регіону у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики

6.1. Природно-ресурсний потенціал (ПРП) як важлива складова соціально-економічного потенціалу регіону та його характеристика.

Поняття "природно-ресурсний потенціал регіону". Природно-ресурсний потенціал як важлива складова соціально-економічного потенціалу регіону та його характеристика (мінеральні, земельні, водні, лісові, рекреаційні ресурси тощо). Принципи оцінювання природно-ресурсного потенціалу регіону у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики.

6.2. Сутність природних ресурсів як чинника розвитку регіону та їх економічне оцінювання.

Природні ресурси як економічний фактор розвитку економіки регіону. Класифікація природних ресурсів. Рівень забезпеченості регіонів України

природними ресурсами та їхнє економічне оцінювання. Особливості оцінювання окремих видів природних ресурсів для забезпечення ефективної регіональної соціально-економічної політики. Бонітування ґрунтів як важлива складова оцінювання земельних ресурсів регіону. Сутність та розрахунок інтегрального природно-ресурсного потенціалу території.

6.3. Сучасна регіональна демографічна політика та оцінювання основних її показників.

Демографічний потенціал регіону та його характеристика. Сучасна регіональна демографічна політика в Україні та її особливості. Основні показники оцінювання демографічного потенціалу регіону у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики.

6.4. Сутність міграції населення, її види та основні показники оцінювання.

Міграція населення та її види. Аналіз міграційних процесів в Україні. Роль міграційних процесів у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики. Показники руху населення (коефіцієнти інтенсивності міграції тощо).

6.5. Трудоресурсна ситуація у регіоні та основні показники її оцінювання.

Сутність трудоресурсного потенціалу регіону та основні показники його оцінювання. Сутність і особливості регіонального ринку праці. Поняття економічної активності населення регіону як основи трудоресурсного потенціалу регіону. Людський потенціал як основа реалізації дієвої регіональної соціально-економічної політики.

Тема 7. Сутність і структура господарського комплексу регіону як основа реалізації регіональної соціально-економічної політики

7.1. Сутність галузевої структури економіки регіону та її взаємозв'язок з процесом реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Сутність галузевої структури економіки регіону та її вплив на процес реалізації регіональної соціально-економічної політики. Складові виробничої та невиробничої сфери регіону. Поняття та ознаки галузі спеціалізації. Ознаки міжгалузевих комплексів у регіоні. Поняття та класифікація інфраструктури регіону. Характерні риси галузевої структури економіки регіону.

7.2. Регіональна смарт спеціалізація промисловості.

Необхідність застосування регіональної смарт спеціалізації промисловості у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Сутність і особливості регіональної смарт спеціалізації промисловості. Етапи запровадження регіональної старт спеціалізації.

7.3. Промисловість – головна ланка господарського комплексу регіону.

Промисловість як головна ланка господарського комплексу регіону. Сутність поняття "галузева структура промисловості регіону". Класифікація галузей промисловості регіону. Основні проблеми територіальної організації промисловості в регіонах України.

7.4. Кластерний підхід до територіальної організації промисловості в регіонах України.

Сутність поняття "кластер". Практика застосування кластерів у регіонах країни. Застосування кластерного підходу до територіальної організації промисловості у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Тема 8. Розроблення і впровадження регіональних проєктів як основа дієвої регіональної соціально-економічної політики в Україні

8.1. Сутність та основні характеристики регіональних проєктів.

Передумови поширення проєктного підходу у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики. Сутність та основні характеристики регіональних проєктів. Відмінності регіональних проєктів від інших видів проєктів. Класифікація регіональних проєктів і прикладні аспекти їхньої реалізації. Життєвий цикл регіонального проєкту. Перелік та характеристика основних фаз життєвого циклу регіонального проєкту.

8.2. Об'єкти, суб'єкти, принципи та функції управління проєктами в сфері регіонального розвитку в Україні.

Об'єкти та суб'єкти процесу управління проєктами в сфері регіонального розвитку. Характеристика принципів та функцій управління проєктами в сфері регіонального розвитку. Агенції регіонального розвитку як інституції для ефективної реалізації регіональної політики, розроблення та реалізації проєктів регіонального розвитку.

8.3. Роль органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у процесі розроблення та реалізації регіональних проєктів.

Визначення ролі органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у процесі розроблення та реалізації регіональних проєктів. Функції і повноваження регіональних органів влади щодо розроблення та реалізації регіональних проєктів. Проєктний підхід до співробітництва

територіальних громад у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики. Основні форми співробітництва територіальних громад. Державно-приватне партнерство у процесі реалізації проєктів на території регіонів країни.

8.4. Вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища на процес розроблення і реалізації регіональних проєктів.

Чинники зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на процес розроблення і реалізації регіональних проєктів. Характеристика елементів зовнішнього середовища, які впливають на процес розроблення і реалізації регіональних проєктів. Характеристика елементів внутрішнього середовища, які впливають на процес розроблення і реалізації регіональних проєктів. Урахування дії чинників зовнішнього і внутрішнього середовища у процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Регіональна соціально-економічна політика"

Основна

1. Вступ до публічного адміністрування : навч. посіб. / Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко, О. О. Петряєв та ін. ; за ред. Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018.

2. Дмитрієв І. А. Регіональна економіка : навч. посіб. / А. І. Дмитрієв, І. Ю. Шевченко. – Харків : ФОП "Бровін О. В.", 2018. – 284 с.

3. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко та ін. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.

4. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення : монографія / за наук. ред. С. Л. Шульц ; ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України". – Львів : ЛНУ, 2018. – 205 с.

Додаткова

5. Європейська хартія про місцеве самоврядування // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24. – С. 450.

6. Про засади державної регіональної політики : Закон України № 156-VIII від 05.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 13. – С. 721.

7. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. ДУ "Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України" ; наук. редактор В. С. Кравців. – Львів, 2018. – 157 с.

8. Управління проектно-орієнтованими організаціями : навч. посіб. / уклад. Н. Л. Гавкалова, М. В. Грузд, Т. А. Власенко та ін. ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 505 с.

Інформаційні ресурси

9. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.ra-da.gov.ua/laws/ma-in/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

10. Нормативні акти України. – Режим доступу : <http://www.nau.ua>.

11. Право. Україна. – Режим доступу : <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html>.

12. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 05.08.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

13. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 2189-VIII від 10.06.2018 р. (із доповненнями та змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

14. Садова У. Я. Регіональна соціальна політика в Україні: критерії оцінювання та показники ефективності / У. Я. Садова. – Режим доступу : <https://dse.org.ua/arhcive/9/13.pdf>.

15. Посилання на навчальну дисципліну "Регіональна соціально-економічна політика" на сайті ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7031>.

Навчальна дисципліна "Стратегічний менеджмент"

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Стратегічний менеджмент та інструменти його забезпечення

Тема 1. Еволюція розуміння та передбачення майбутнього публічної організації

1.1. Історичний огляд передбачення майбутнього публічної організації.

Сутність наукового передбачення. Чинники, від яких залежить обґрунтованість передбачення. Завдання наукового передбачення. Вибір методів передбачення та інструментів вирішення проблеми залежно від типу проблеми.

1.2. Довгострокове планування.

Сутність довгострокового планування. Підходи до довгострокового планування: підприємницький, адаптивний та плановий. Системи "дослідницьких", "нормативних" та "організаційних" прогнозів.

1.3. Стратегічне планування.

Чинники, що сприяли розвитку стратегічного планування. Сутність стратегічного планування як явища та процесу передбачення майбутнього та підготовки до майбутнього.

1.4. Стратегічний менеджмент.

Обмеження стратегічного планування, що дає можливість подолати перехід до стратегічного менеджменту. Основні характеристики "регулярного", зорієнтованого на поточну діяльність стратегічного менеджменту. Характеристика підходів до розроблення стратегій. Сутність концепції стратегічного менеджменту. Характерні особливості концепції стратегічного менеджменту, яку покладено в основу стратегічного мислення. Мета стратегічного менеджменту. Обмеження щодо використання стратегічного менеджменту в публічній організації та шляхи їх подолання. Концептуальна схема стратегічного менеджменту публічної організації.

Тема 2. Специфіка стратегічного менеджменту в органах публічної влади

2.1. Особливості стратегічного менеджменту в органах публічної влади.

Поняття органу публічної влади. Ознаки органів публічної влади. Класифікація органів публічної влади. Причини необхідності використання концепції стратегічного менеджменту в системі управління органами публічної влади. Основні принципи стратегічного менеджменту в органах публічної влади. Специфіка стратегічного менеджменту в органах публічної влади. Стратегія органу публічної влади. Стратегічний план органу публічної влади.

2.2. Концепція стратегічного менеджменту в органах публічної влади.

Методи стратегічного менеджменту. Основні чинники, що впливають на формування стратегії органу публічної влади. Послідовність етапів вибору стратегії органу публічної влади. Правила реалізації стратегії. Послідовність етапів стратегічного контролю в органах публічної влади. Корегування стратегії органу публічної влади. Організаційна культура в органі публічної влади.

2.3. Система стратегій органу публічної влади.

Стратегії органів публічної влади. Модель цінності послуг органу публічної влади. Специфіка середовища функціонування органів публічної влади. Функційні стратегії органів публічної влади. Ресурсні стратегії.

2.4. Стадії процесу стратегічного менеджменту.

Процеси визначення місії та цілей публічної організації. Діагностика середовища публічної організації. Вибір та реалізації стратегії публічної організації. Контроль за реалізацією стратегії.

2.5. Необхідність формування стратегічного мислення публічних службовців.

Особливості стратегічного мислення. Вимоги до стратегічного мислення. Визначення стратегічного рівня органу публічної влади. Стратегічне мислення публічного службовця.

Тема 3. Моделювання стратегічного розвитку органу публічної влади

3.1. Інструменти моделювання стратегічного розвитку органу публічної влади.

Умови ефективного моделювання стратегічного розвитку органу публічної влади. Інструменти стратегічного моделювання органу публічної влади. SWOT- та PEST-аналіз органу публічної влади. Аналіз стратегічних розривів для нормування стратегічних цілей. Бенчмаркінг для визначення місця та ролі окремої публічної організації у зовнішньому середовищі. Інструменти формування стратегічної інформації, які сприяють ефективності стратегічного розвитку органу публічної влади. Реінжиніринг органу публічної влади.

3.2. Технологія моделювання стратегічного розвитку органу публічної влади.

Моделювання стратегічного розвитку органу публічної влади. Прогнозування стратегічних змін органу публічної влади. Послідовність операцій підготовки етапу технології моделювання розвитку органу публічної влади. Аналітичний етап технології моделювання стратегічного розвитку. Етапи розроблення стратегії розвитку органу публічної влади. Стратегічна програма органу публічної влади. Умови реалізації стратегії розвитку органу публічної влади. Принципи реалізації сети стратегічного планування.

3.3. Інструментарій реалізації стратегії та організація стратегічного контролю.

Внутрішні забезпечувальні системи органу публічної влади. Стиль стратегічного керівництва. Корпоративна культура як умова ефективної реалізації стратегії. Стратегічний контроль: мета та основні типи. Властивості стратегічного контролю. Основні етапи системи стратегічного контролю.

3.4. Зміни та стадії реалізації стратегії.

Характеристика процесу зміни реалізації стратегії. Рівні змін залежно від стану основних чинників, які визначають доцільність і глибину зміни. Умови успішного впровадження стратегічних змін. Стили проведення змін і усунення конфліктів. Заходи необхідні для трансформації органу публічної влади під час упровадження стратегії.

3.5. Соціально-психологічне забезпечення стратегічного менеджменту органу публічної влади.

Соціально-психологічне забезпечення стратегічного менеджменту органу публічної влади. Система соціально-психологічного забезпечення. Організаційна культура: поняття та складники. Позитивний імідж органу публічної влади. Стиль управління. Організаційний розвиток та засоби його досягнення. Стратегічний організаційний розвиток: концепція та рівні. Умови забезпечення стратегічного організаційного розвитку.

Змістовий модуль 2. Особливості стратегічного менеджменту інституцій публічного управління

Тема 4. Стратегічний менеджмент у політичній сфері

4.1. Сутність стратегічного менеджменту в політичній сфері.

Поняття "політична сфера". Вплив політичної сфери на соціальне оточення. Структура політичної сфери суспільства. Політична влада як елемент

політичної сфери. Стратегічний менеджмент у політичній сфері. Політична стратегія як основа стратегічного менеджменту в політичній сфері. Структура політичної стратегії. Характеристика політичної стратегії. Вимоги до суб'єктів політичної стратегії.

4.2. Стратегічний аналіз як основа розроблення політичної стратегії.

Поняття "стратегічного аналізу політики" та основні питання, які вирішують за його допомогою. Системна модель об'єкта стратегічного аналізу політики. Методи стратегічного аналізу політики. Вироблення політичної стратегії. Аналіз політичних акторів та ранжування груп зацікавлених сторін.

4.3. Прогнозування у політичній сфері.

Особливості прогнозування в політичній сфері. Основні типи прогнозів. Внутрішньо- та зовнішньополітичні прогнози. Засоби розроблення політичний прогнозів. Принцип альтернативності політичного прогнозу. Методики, що застосовують у сфері політичного прогнозування (метод аналогії та метод розроблення сценаріїв). Універсальна модель стратегічного менеджменту в політичній сфері. Формування оптимальної моделі раціонального політичного вибору.

Тема 5. Стратегічний менеджмент інститутів громадянського суспільства

5.1. Системні елементи стратегічного менеджменту у політичній діяльності.

Види конфліктних ситуацій між владою, політичними силами, бізнесом, інститутами громадянського суспільства. Конфлікт заінтересованих груп та план реагування на конфлікт. Аналітика та прогнозування політичних конфліктів у публічному управлінні. Аналіз структурних елементів конфлікту заінтересованих сторін. Організація процесу конструктивного впливу на конфлікт. Стратегія переговорів. Основні стратегії урегулювання впливу на конфлікт. Стратегія переговорів. Основні стратегії урегулювання впливу та вирішення конфліктів. Поняття "політичного ризику". Оцінювання політичних ризиків. Чинники невизначеності, які зумовлюють політичний ризик. Методи оцінювання політичних ризиків. Етапи дослідження політичного ризику.

5.2. Стратегічний менеджмент у політичних об'єднаннях і партіях.

Політичні об'єднання та партії як суб'єкти державної влади та управління інституціонального рівня. Поняття "політична партія", "політичні

об'єднання". Особливості стратегічного менеджменту політичних об'єднань і партій. Функції місії політичного об'єднання. Чинники стимулювання менеджменту політичних партій. Стратегія політичних партій. Політична ціль. Вимоги до стратегічних цілей політичних об'єднань та партій. Стратегічне планування розвитку політичних партій та політичних об'єднань.

5.3. Стратегічний менеджмент некомерційними організаціями.

Поняття "некомерційна організація". Ознаки некомерційної організації за міжнародними нормами. Класифікація некомерційних організацій за їх відношенням до інституційних секторів. Місія некомерційної організації. Стратегічний менеджмент некомерційних організацій. Стратегічне позиціонування некомерційних організацій. Матриця готовності некомерційної організації до стратегічних комунікацій. Стратегічний комунікативний план. Кроки планування комунікативного процесу.

5.4. Стратегії розвитку громадянського суспільства.

Зародження та розвиток громадянського суспільства. Громадянське суспільство як основа сучасної державності. Підходи до визначення поняття "громадянське суспільство". Формула громадянського суспільства. Ознаки громадянського суспільства. Основні інститути та інституції громадянського суспільства. Соціальні інститути та соціальні практики громадянського суспільства. Умови життєдіяльності громадянського суспільства. Система функцій громадянського суспільства. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні. Стратегічні пріоритети розвитку громадянського суспільства в Україні. Стратегічні напрями розвитку громадянського суспільства в Україні.

Тема 6. Особливості політичного прогнозування у публічній сфері

6.1. Політичне прогнозування у публічній сфері.

Особливості інформаційно-аналітичної діяльності та прогнозування у публічному управлінні в сфері політики. Поняття аналітичної діяльності. Інформаційно-аналітична діяльність та засоби її забезпечення. Етапи інформаційно-аналітичної діяльності. Політичне прогнозування. Види політичних прогнозів. Прогнозування у публічному управлінні. Етапи розроблення аналітично-прогностичного висновку. Послідовність операцій розроблення політичного прогнозу. Чинники впливу на аналітично-прогностичні висновки.

6.2. Методологічні засади політичного прогнозування у публічній сфері.

Принципи аналітично-прогностичного забезпечення системи публічного управління. Функції аналітично-прогностичної діяльності. Методологія аналізу та прогнозування. Підходи політичного аналізу та прогнозування. Групи політико-психологічних чинників, що впливають на державність.

6.3. Типологія прогнозів у системі публічного управління.

Критерії типології прогнозів. Види прогнозів за проблемно-цільовим критерієм. Класифікація політичних прогнозів. Основні функції прогнозування у публічному управлінні. Чинники формування науковообґрунтованих політичних прогнозів. Принципи системного аналізу. Ситуативний політичний аналіз та основні його складові. Мета політичного прогнозування. Алгоритм процесу здійснення ситуативного політичного аналізу.

6.4. Моделі оцінювання політичних ризиків та методи політичного прогнозування.

Основні методи, які застосовують у сфері політичного прогнозування (метод експертних оцінок, метод екстраполяції, метод Дельфі, метод аналогії, методи імітаційного моделювання, метод розроблення сценаріїв). Основні способи використання методу побудови сценаріїв у політичному прогнозуванні. Політичне прогнозування за методом Дельфі. Структура програми прогностичного політичного дослідження. Сутність політичного ризику та його основні елементи. Головні індикатори політичного ризику. Етапи оцінювання політичних ризиків. Моделі розрахунку та рейтингування політичних ризиків.

Тема 7. Інформаційне моделювання як метод аналізу об'єкта публічного управління

7.1. Моделювання у публічному управлінні.

Аналіз об'єкта управління. Поняття методу аналізу. Модель як спрощене уявлення про реальний об'єкт, процес або явище. Моделі матеріальні (натуральні) та ідеальні (абстрактні). Види ідеальних моделей. Моделювання у загальному вигляді.

7.2. Моделювання як специфічне багатofункціональне дослідження.

Головне завдання моделювання. Поняття моделі. Інформаційна база та соціальна інформація. Методи аналізу якісного змісту процесів у публічному управлінні. Функції моделей. Вимоги застосування моделювання. Елементи процесу моделювання.

7.3. Інформаційне моделювання об'єкта публічного управління.

Поняття інформаційного моделювання. Можливості інформаційного моделювання. Консолідована інформація. Форми подання інформаційної моделі об'єкта. Основні функції інформаційних моделей. Типи інформаційних моделей складних управлінських проблем. Вимоги до інформаційних моделей.

Тема 8. Прогнозування і моделювання суспільного розвитку

8.1. Історичні передумови нових реалій суспільно-гуманітарних знань.

Аналіз соціальних тенденцій суспільного розвитку як результату застосування міждисциплінарних підходів у публічному управлінні. Аналіз соціальних тенденцій суспільного розвитку. Проблеми сталого розвитку в межах "зон найближчого розвитку".

8.2. Прогнозування суспільно-політичного процесу.

Роль прогнозу в суспільно-політичній діяльності. Сутність понять "прогноз" та "прогнозування". Нормативний прогноз. Соціальне прогнозування сучасного розвитку. Сучасна соціальна прогностика. Принципи прогнозу. Основні методи політичного прогнозування: статистичний аналіз, побудова динамічних рядів із подальшою екстраполяцією, метод експертних оцінок, метод побудови сценаріїв. Емпірична основа соціального прогнозування. Види моделей залежно від способу побудови. Послідовність дій моделювання політичних та соціально-політичних процесів.

8.3. Сутність та етапи політичного моделювання.

Основні завдання політичного моделювання. Основні типи політичних моделей. Трендові моделі. Імітаційні моделі. Івент-аналіз під час оброблення публічної інформації.

Рекомендована література до програми навчальної дисципліни "Стратегічний менеджмент"

Основна

1. Кравченко О. І. Стратегічне управління в сфері публічного управління та адміністрування : навч.-метод. посіб. / О. І. Кравченко. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2019. – 138 с.

2. Навчально-методичний комплекс з дисципліни "Стратегічне управління" (навчально-методичний посібник) / уклад. В. С. Толуб'як, Ю. Г. Королук, О. П. Дудкіна, Т. М. Попович. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 213 с.

3. Пастух К. В. Стратегічне управління : конспект лекцій для студентів бакалаврату всіх форм навчання спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" / К. В. Пастух. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 60 с.

4. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А. О. Дегтяр, О. А. Дегтяр. – Харків : НАУ "ХАІ", 2021. – 128 с.

5. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері : навч. посіб. / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна. – Київ : НАДУ, 2018. – 192 с.

6. Тертичка В. В. Стратегічне управління : підручник / В. Тертичка. – Київ : "К.І.С." 2017. – 932 с.

Додаткова

7. Ключові виклики для розвитку громадянського суспільства, 2020. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2020 році : матеріали щоріч. доп. / [О. Корнієвський, Д. Сидоренко, Н. Пеліванова та ін.] ; за заг. ред. Ю. Тищенко, Ю. Каплан. – Київ : НІСД, 2021. – 116 с.

8. Малетич М. М. Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки : вплив на місцеве самоврядування / М. М. Малетич // Актуальні проблеми держави і права. – 2021. – № 1. – С. 115–122.

9. Николаєва В. І. Стратегічне управління містом : теоретичний та практичний аспекти / В. І. Николаєва, Л. О. Погребняк // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2022. – № 1. – С. 20–25.

10. Пастух К. В. Стратегічне публічне управління в умовах євроінтеграції / К. В. Пастух // Публічне управління та митне адміністрування. – 2022. – С. 99–103.

11. Публічне управління та адміністрування у забезпеченні регіонального розвитку населення : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Т. А. Власенко [та ін.] ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 375 с.

12. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади : навч. посіб. / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук. – Київ, 2017. – 121 с.

13. Українське суспільство : моніторинг соціальних змін / кол. авторів // Інститут соціології НАНУ. – 2020. – Випуск 7 (21). – 547 с.

14. Філіпчук В. Підходи до оцінки й аналізу політичних ризиків / В. Філіпчук, І. Петренко, Г. Постригаль // Грані. – 2021. – Том 24. – № 4. – С. 38–47.

15. Gordiienko L. Conceptual Provisions Of Management Of Transformational Projects / L. Gordiienko, M. Gruzd, V. Sobolev // Public Policy and Administration. – Vilnius : Mykolas Romeris University, 2019. – Vol. 18. – No 2. – P. 327–345.

Інформаційні ресурси

16. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів. Офіційний веб-сайт Фонду ефективного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main.

17. Ліга. Бізнес. – Режим доступу : <https://biz.liga.net/ua>.

18. Нормативні акти України. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.

19. Офіційний портал "Децентралізація". – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua>.

20. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки : Указ Президента України № 487/2021 від 27 вересня 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rada.gov.ua>.

21. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

22. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Курс "Стратегічний менеджмент" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=3793>.

23. John B. Strategic Management in Public Administration / B. John, G. Bert // Oxford Research Encyclopedia of Politics. Oxford University Press. – 31 March. – 2020 [Electronic resource]. – Access mode : <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637/013/1396>.

3. Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 281 "Публічне управління та адміністрування"
Освітня програма "Публічне управління"
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

Тестові завдання

1. *Регіональна економічна політика – це:*

а) сфера діяльності з управління політичним розвитком країни у просторовому, регіональному аспекті, яка відображає як взаємовідносини між державою і регіонами, так і регіонів між собою;

б) управління економічним та соціальним розвитком країни у регіональному аспекті;

в) сфера діяльності з управління політичним, економічним, соціальним і екологічним розвитком країни у просторовому, регіональному аспекті, яка відображає як взаємовідносини між державою і регіонами, так і регіонів між собою;

г) управління політичним, економічним і екологічним розвитком країни у регіональному аспекті, яке відображає взаємовідносини між регіонами.

2. *Наука про адміністративне управління – це дисципліна періоду:*

а) інтеграції наук;

б) диференціації наук.

3. *Що не є ознакою проєкту:*

а) спрямованість на досягнення конкретної мети;

б) базування на координованому виконанні пов'язаних між собою дій;

в) обмеженість у часі виконання, визначеність певної дати початку і закінчення;

г) наявність певного бюджету;

ґ) певною мірою неповторність, унікальність;

д) повторюваність подій?

4. *Який із методів не використовують для розміщення на інтернет-порталі інформації:*

а) оголошення про відновлення;

б) повнотекстовий пошук;

- в) файловий рубрикатор;
- г) ієрархічний публікатор?

5. Хто може надавати публічні послуги:

- а) державні органи;
- б) органи місцевого самоврядування;
- в) державні підприємства;
- г) приватні підприємства;
- ґ) приватні особи?

6. Природні умови – це:

- а) елементи природного середовища, що не беруть особистої участі у суспільному виробництві;
- б) елементи природного середовища, що беруть безпосередню участь у суспільному виробництві;
- в) елементи природного середовища, що можуть впливати на виробничий процес;
- г) ресурси, придатні для використання, але за умови наявного рівня вивченості території ще не є дослідженими.

7. Природно-ресурсний потенціал визначають:

- а) сукупністю усіх видів природних умов, які в даний час відомі;
- б) сукупністю усіх видів природних умов та природних ресурсів, які в даний час відомі, а їхнє використання в доступному для огляду майбутньому можливе за технічними критеріями;
- в) сукупністю тих видів природних ресурсів, поклади яких є найбільшими за своєю кількістю;
- г) сукупністю тих видів природних ресурсів, економічна вигода від видобутку та використання яких є максимальною.

8. У дослідженні будь-якого з явищ дисфункцій необхідно звернути увагу на такий аспект (модуль):

- а) ресурсний;
- б) соціальний;
- в) організаційний;
- г) фінансовий.

9. Організаційну структуру з метою її дослідження й удосконалення розглядають з точки зору:

- а) зовнішньої;
- б) внутрішньої;
- в) статичної;

- г) динамічної (за чинником часу);
- г') просторової.

10. Менеджмент публічних установ і організацій належить до складу:

- а) предметно/процесно-орієнтованого менеджменту;
- б) функціонально-ресурсного менеджменту;
- в) менеджменту сфери людського життя;
- г) менеджменту соціально-економічних систем

11. Фахівці вважають, що термін "управління" змістовно більш _____ ніж термін "менеджмент":

- а) широкий;
- б) вузький.

12. Головні чинники, які мають бути закладені в SWOT-аналіз, – це:

- а) сильні сторони зовнішнього оточення;
- б) слабкі сторони зовнішнього оточення;
- в) можливості з боку зовнішнього оточення;
- г) загрози з боку зовнішнього оточення;
- г') сильні сторони організації;
- д) слабкі сторони організації;
- е) можливості з боку організації;
- є) загрози з боку організації.

13. Мінеральні ресурси – це:

- а) ресурси, що сприяють відновленню здоров'я людей;
- б) сукупність запасів корисних копалин у надрах Землі (району, країни, регіону, планети), придатних для використання в різних галузях господарства;
- в) сукупна продуктивність усіх природних ресурсів, що дорівнює сумі економічних оцінок потенціалів окремих видів природних багатств областей і економічних районів;
- г) землі, що використовуються або можуть бути використані в різних областях господарства.

14. За глибиною відображення суспільна свідомість розподіляють на:

- а) буденну і теоретичну;
- б) буденну і практичну;
- в) повсякденну і теоретичну;
- г) повсякденну і практичну.

15. У науковій літературі поняття "організація" вживають у таких значеннях:

- а) об'єкт;
- б) процес;
- в) функція управління;
- г) ресурси.

16. Суб'єктами регіональної економічної політики є:

- а) центральні й місцеві органи виконавчої влади;
- б) соціально-економічні процеси, які відбуваються в регіонах;
- в) органи місцевого самоврядування;
- г) адміністративно-територіальні одиниці, у межах яких здійснюють державне управління та місцеве самоврядування.

17. Кількість етапів процесу прийняття державно-управлінських рішень:

- а) сім;
- б) вісім;
- в) дев'ять;
- г) десять;
- ґ) одинадцять;
- д) дванадцять.

18. Типи моделей організації як об'єктів управління:

- а) модель механістичної конструкції організації;
- б) модель біологічної конструкції організації;
- в) модель організації як колективу, сформованого за принципом поділу праці;
- г) модель організації як складної відкритої ієрархічної системи;
- ґ) модель організації як закритої ієрархічної системи;
- д) модель організації, що реалізує концепцію заінтересованих груп.

19. Принцип, що зобов'язує публічні органи оприлюднювати основну інформацію про свою діяльність:

- а) принцип відкритості;
- б) обов'язок оприлюднювати;
- в) принцип гласності;
- г) обов'язок відкритості.

20. Будь-яка технологія передбачає:

- а) завдання праці;
- б) предмет праці;

- в) засоби праці;
- г) цілі праці;
- ґ) рівень технологічного розвитку суспільства;
- д) рівень економічного розвитку суспільства.

21. Складові частини державної регіональної політики:

- а) економічна політика;
- б) екологічна політика;
- в) науково-технічна політика;
- г) зовнішньоекономічна політика;
- ґ) усі відповіді правильні.

22. Міжорганізаційні відносини розподіляють на відносини:

- а) кооперації і супідрядності;
- б) кооперації і конкуренції;
- в) кооперації і концентрації;
- г) кооперації та інтеграції.

23. Місцеві органи влади забезпечують:

- а) розвиток фізичної інфраструктури в регіоні;
- б) устанавлення місцевих податків і зборів;
- в) проведення земельної реформи;
- г) приватизацію об'єктів регіональної власності.

*24. Орган державної влади – це певна державна інституція, яку за-
сновують _____ в устанавленому порядку і діє за її повнова-
женнями:*

- а) громадою;
- б) державою.

25. Розрізняють управлінські процедури:

- а) інформаційні;
- б) технологічні;
- в) ресурсні;
- г) організаційні;
- ґ) комплексні.

*26. Бізнес-планування є технологією, що надає можливість здій-
снити оцінювання:*

- а) поточної ситуації як всередині організації, так і за її межами;
- б) перспективної ситуації як всередині організації, так і за її межами.

27. Максимальна площа земельних ресурсів в Україні зайнята:

- а) землями під промисловими об'єктами;
- б) землями під водою;

- в) землями сільськогосподарського призначення;
- г) землями державного лісового фонду.

28. Процес становлення електронної демократії має декілька етапів. Знайдіть зайвий:

- а) е-партнерство;
- б) е-включення;
- в) е-охоплення;
- г) е-посередництво.

29. Технологія управління – це сукупність формалізованих і неформалізованих засобів _____ діяльності:

- а) інформаційної;
- б) управлінської;
- в) технологічної.

30. Кінцевою метою адміністративного менеджменту є:

- а) отримання прибутку державною установою;
- б) підвищення ефективності кадрового складу;
- в) забезпечення результативного функціонування державної установи на основі ефективної організації адміністративних процесів для задоволення цілей її функціонування;
- г) забезпечення результативного функціонування державної установи на основі ефективної організації адміністративних процесів для задоволення цілей її співробітників (державних службовців).

Ситуаційне завдання

Керівник органу місцевої державної адміністрації доручив вам підготувати пропозиції щодо проведення аналізу та діагностування поточного стану цього органу та його системи адміністративного управління.

1. На яких чинниках має бути сконцентрована увага під час здійснення аналізу та діагностування поточного стану організації та її системи адміністративного управління?

2. У чому сутність функціонально-вартісного аналізу для виявлення тих чи інших дисфункцій у процесі аналізу поточного стану організації й її системи адміністративного управління?

Діагностичне завдання

Розрахувати обсяг валового внутрішнього продукту на стадії утворення первинних доходів і кінцевого використання. Вихідні дані для розрахунків подано у таблиці.

Вихідні дані для розрахунків

Показники	Значення, млрд грн
Амортизаційні відрахування	12
Валові приватні внутрішні інвестиції	55
Заробітна плата найманих працівників	218
Відрахування на соціальні заходи	83
Податки на виробництво та імпорт	20
Чистий експорт товарів і послуг	11
Державні витрати	90
Валовий прибуток, змішаний дохід	45
Субсидії на виробництво та імпорт	2
Кінцеві споживчі витрати домогосподарств на товари та послуги	220

Зробити висновки.

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики.

Протокол № 11 від "22" грудня 2022 р.

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування
та економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

4. Критерії оцінювання екзаменаційних робіт з кваліфікаційного іспиту за спеціальністю

Екзаменаційний білет кваліфікаційного іспиту містить 30 тестів та 2 завдання практичної спрямованості різного рівня складності, а саме ситуаційне та діагностичне завдання.

Кожне з завдань оцінюють певною кількістю балів відповідно до рівня їх складності.

Сумарна кількість балів складає 100.

Тести.

Максимальна кількість балів – 60.

Правильну відповідь на тестове питання оцінюють у 2 бали.

Ситуаційне завдання.

Максимальна оцінка завдання – 15 балів, із них:

5 – правильний методичний підхід;

5 – правильне вирішення завдання: рішення і відповідь;

5 – наявність обґрунтованих висновків.

Діагностичне завдання.

Максимальна оцінка завдання – 25 балів, із них:

5 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

5 – правильний методичний підхід, правильне застосування формул;

5 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

10 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми, оригінальність підходу до виконання завдання та подання результату.

Рекомендована література

1. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

2. Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену (іспиту). – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/>

uploads/2020/08/Polozhennya-pro-apelyatsiyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-u-formi-ekzamenu-ispytu.pdf.

3. Положення про облік та моніторинг результатів навчання студентів з використанням програмного забезпечення корпоративної інформаційної системи управління ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/polozhennya-pro-el-zhurnal>.

4. Положення про персональні навчальні системи в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/Polozhennya-pro-PNS>.

5. Положення про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій у Харківському національному економічному університеті ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Polozhennya-pro-polityku-ta-protседury-vregulyuvannya-konfliktnyh-sytuatsiy-u-HNEU-im.-S.-Kuznetsya.pdf>.

6. Положення про проведення письмових екзаменів (іспитів) у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця". – Режим доступу : [Polozhennya-pro-provedennya-pysmovyh-ekzameniv-lsphytiv-u-HNEU-im.-S.Kuznetsya.pdf](#).

7. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-pro-systemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-osvitnoyi-diyalnosti-ta-yakosti-vyshhoiy-osvity-u-Harkivskomu-natsionalnomu-ekonomichnomu-universyteti-imeni-Semena-Kuznetsya.pdf>.

8. Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за накопичувальною бально-рейтинговою системою в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Poryadok-otsinyuvannya-rezultativ-navchannya-studentiv.pdf>.

9. Порядок проведення атестації здобувачів вищої освіти в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця під час введення воєнного стану в Україні. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Poryadok-provedennya-atestatsiyi-v-HNEU-pid-chas-vvedennya-voyennogo-stanu-v-Ukrayini.pdf>.

Зміст

Вступ	3
1. Структура екзаменаційного білета	6
2. Зміст програми кваліфікаційного іспиту	7
3. Зразок екзаменаційного білета	70
4. Критерії оцінювання екзаменаційних робіт з кваліфікаційного іспиту за спеціальністю	77
Рекомендована література	77

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до підготовки та складання
кваліфікаційного іспиту
для студентів спеціальності
281 "Публічне управління та адміністрування"
освітньої програми "Публічне управління"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Гавкалова** Наталія Леонідівна
Гордієнко Лариса Юріївна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2023 р. Поз. № 191 ЕВ. Обсяг 80 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*